

TURİZM SEKTÖRÜNDE YAŞANAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

SOSYAL DEMOKRASİ DERNEĞİ

TURİZM SEKTÖRÜNDE YAŞANAN SORUNLAR
VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

TURİZM SEKTÖRÜNDE YAŞANAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Sosyal Demokrasi Derneği Yayınları : 31
Platform, Seminer ve Konferanslar Dizisi : 21

Yayın
Aralık 2019

Kavaklıdere Mahallesi, Havuzlu Sokak No:4/7
Çankaya-Ankara
Tel:(312) 419 52 85 - 95 Faks: (312) 419 32 93
www.sdd.org.tr e-posta: sdd@sdd.org.tr

Teknik Hazırlık / Kapak
Ali Necati Koçak

İçindekiler

Sunuş	5
ZUHAL SİRKELİ:	13
AYDIN ESEN:	13
BURHAN SİLİ:	16
İBRAHİM BAYTEKİN:	23
MUSTAFA YAHYAOĞLU:	26
ERKAN DEMİRCİ:	36
PAULINA MÜFTÜOĞLU:	41
ELVAN GÜNEŞ:	43
NURHAN ÖZCAN:	49
HÜSEYİN ÇETİN:	52
SEMA YÜRÜTÜR:	54
AHMET UZUN:	58
MUSTAFA NAİL ÖZDEN:	63
SEVGİ TOPUZER:	68
MEHMET NEDANLI:	70
OSMAN KUNDAKCI:	75
GAYE COŞKUN:	78
SEMA YÖRÜTÜR:	80
AYDIN ÖZBAŞ:	82
Tartışmalar ve Kapanış	85

SDD Alanya Temsilciliği Turizm Sorunlar Çalıştayı

KONUŞMACILAR

1. **Elvan Güneş** Alanya Turizm Tanıtma Vakfı (ALTAV) Başkan Yrd,
2. **Burhan Sili**, Alanya Turistik İşletmeciler Derneği (ALTID) Başkanı
3. **Nurhan Özcan**, Kent Konseyi Başkanı ve ALTAV Yön. Kur. Üyesi
4. **Ali Orkan**, Alanya Ticaret ve Sanayi Odası (ALTSO) Yön. Kur. Üyesi
5. **Mehmet Nedanlı**, SKAL Alanya Temsilcisi
6. **Mustafa Yahyaoğlu**, Devrimci Turizm İşçileri Sendikası Genel Bşk
7. **Sevgi Topuzel**, HOTED Alanya Şube Başkanı
8. **Gaye Coşkun**, Alanya Gazeteciler Cemiyeti Başkanı
9. **Serkan Salvur**, Alanya Belediyesi Meclis Üyesi ve Turizm kom. üyesi
10. **Erkan Demirci**, Antalya Büyükşehir Belediyesi Meclisi Üyesi
11. **Ahmet Uzun**, Turizm İşçileri Sendikası Alanya Temsilcisi
12. **Mustafa Nail Özden**, Alanya Altın Kepçe Turizm ve Aşçılar Derneği Başkanı
13. **Hüseyin Çetin**, Eğitim – Sen Alanya Temsilciliğinden
14. **Sema Yörütür**, Hotel Kat Hizmetleri Eğitimi ve Dekorasyonu Derneği (HOTED) Alanya Eğitim Komitesi Başkanı
15. **Osman Kundakçı**, Devrimci Turizm İşçileri Sendikası
16. **Paulina Müftüoğlu**, Alanya Belediye Meclis üyesi
17. **Aydın Özbaş**, SDD Alanya temsilciliği Üyesi
18. **İbrahim Baytekin**, SDD Alanya Temsilciliği üyesi
19. **Aydın Esen**, SDD Genel Başkan Yardımcısı
20. **M. Zuhul Sirkeli**, SDD Alanya temsilcisi

DİĞER KATILIMCILAR

21. **Müşerref Demirci**, SDD üyesi
22. **Feray Atalay**, SDD Üyesi
23. **Nurittin Karacalı**, SDD Üyesi ve Emekli Astsubaylar Derneği Başkanı (TEMAD)
24. **Tahir Sertkaya**, Atatürkçü Düşünce Derneği Alanya Şube Sekreteri

Sunuş

TURİZM SEKTÖRÜNDE YAŞANAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ Alanya Çalıştayı

1-Ülkemiz. Kalkınmış, zengin bir refah ve barış ülkesi olmak için coğrafi konumu, doğal kaynakları ve insan kalitesi başta olmak üzere her olanağa sahiptir. Ancak, içinde bulunduğumuz manzara maalesef bu olanakların yeterince değerlendirilemediğini, demokratik bir ortam içinde dengeli ve sürdürülebilir bir kalkınmanın sağlanamadığını göstermektedir.

Bu tablonun önde gelen sorumlular elbette ülkeyi yönetenlerdir. Hal böyle olmakla birlikte, kişilerin, sivil toplum ve meslek örgütlerinin, yerel yöneticilerin bu genel tabloyu değiştirecek nitelikte sorunları bilinçle tespiti ve dayanışma anlayışı içinde çözülmesi yolunda çaba göstermeleri olumlu sonuçları beraberinde getirecektir.

Yukarıda açıklanan anlayışa bir örnek adım olmak üzere Sosyal Demokrasi Derneği (SDD) olarak 4 Mayıs 2019 tarihinde Alanya’da “*Turizm Sektöründe Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri*” başlıklı bir çalıştay düzenledik.

Bu çalışmanın sonundaki listede yeralan geniş bir sayısal katılımıla gerçekleştirdiğimiz ve katılımcıların büyük bir yetkinlikle ortaya koyduğu sorunlar ve çözüm önerileri sonraki sayfalarda sunulmaktadır. Sorunlar ve öneriler metin içinde siyah puntolaştırılarak kolayca görülebilir hale getirilmiştir.

2- Alanya Turizm Çalıştayı'nda katılımcıların değindikleri konuları başlıklar halinde şöyle sıralayabiliriz:

a) Genel Sorunlar:

- Ülkenin turizm vizyonu yok.
- Tanıtım yetersiz.
- Kıyı şehirlerine kaynak bölgelerden direk uçuş yok.
- Havaalanından şehre gelmek pahalı veya uzun zaman alıyor.
- Bireysel müşteri çok az geliyor. %85 oranında turizm acentalarına bağlı kalındığından pazarlık gücü azalıyor, fiyatlar ucuzluyor.
- Yabancıların satınaldığı yazlıkların kendi ülkelerinde pazarlamaları nedeniyle hem otel müşterisi sayısı etkileniyor, kalanlar takip edilemediği için güvenlik zafiyeti oluşuyor ve hem de vergi kaçağı ortaya çıkıyor.
- Mardin, Antakya gibi iller yeterince değerlendirilmiyor.
- Alanya, Manavgat ve Antalya'da turizm meslek liselerinden önce imam hatip liseleri açıldı.
- TURBAN ve Emekli Sandığı otellerinin özelleştirilmesi sektör açısından çok olumsuz olmuştur.
- Turizm Otel-Acenta-AVM üçgeninden kurtarılmalı, turisti otele kapatmayıp şehre çıkartmalı, şehirler canlanmalı.
- Turizm sektörü için bir Birlik Yasası çıkarılmalı.
- Öğretmenler turizm için eğitilmeli ve bu yolla öğrenciler turizme ısındırılmalı.

b) Şehirle ilgili Sorunlar:

- Plansız ve kimliksiz, şehir peyzajı, mobilyası, dokusu yok.
- İmar planlamadaki dağınıklık şehre zarar veriyor, deniz kıyısına büyük bloklar yapıyor.
- Kıyılar adeta yağmalanıyor, doldurma ve tahriplerle kıyılarda doğal doku bozuluyor.
- Şehiriçi ulaşım yetersiz.
- Alt yapı yetersiz.
- Esnaf fırsatçı, mutlaka eğitilmeli.
- Fiyat kontrolleri yapılmalı.
- Şehir içi gezi, yeşil ve görsel alanlar yetersiz.
- Civardaki ören yerler tanıtılmıyor.
- Tanıtım yetersiz, festival ve diğer etkinlikler ya da yetersiz veya yapılanlar yıllık takvime bağlanmadıkları için yeterli tanıtımı yapılamıyor.
- Çevre, trafik ve enerji sorun.
- **Şehir gezi haritası yok.**
- Kriminal problemler var.
- Alternatif turizm alanları (sağlık, inanç, kültür, spor, kongre, kış) geliştirilmeli.

c) Otellerle ilgili Sorunlar:

- Yatak sayısı çok arttı, bu nedenle oteller daha kısa sürelerde doluluk yaşayabiliyor; kazançlar ve kalite düştü
- Yetersiz kişiler torpile otel yöneticisi oluyor
- Herşey dahil sistemi,
 - kaliteyi düşürüyor.

- harcamaları azaltıyor.
- turistin şehir ile ilişkisini azaltıyor.
- garsonluk mesleğini “*tabak toplayıcısı*” konumuna düşürdü.

- Türk mutfağının güzel yemekleri yerine ucuz, basit yemekler verildiğinden gastronomiden para kazanılamaz hale geldi.

- Sezon 12 aya yayılamadığı için mevsimlik işçi çalıştırılması sorun oluyor, nitelikli ve eğitimli işçi bulmak zorlaşıyor.
- Otellerde oda sayısı devamlı genişlediği halde mutfak aynı kalıyor, yetersizlik ortaya çıkıyor.
- Personel belgelendirilmesi yetersiz ve sıkıntılı.
- Personel eğitimi ya hiç yapılmadan belge veriliyor veya verilen eğitimler yüzeysel ve yetersiz.
- Eğitimler farklı kurumlarca veriliyor ve hiçbir standart yok.
- Mutfak malzemesi tedarikinde büyük sıkıntı var.
- Personel zamanında değil de son anda alındığı için eğitilmesinde sıkıntı oluyor.

d) Çalışanlarla İlgili Sorunlar:

- Sosyolojik temelli davranışlardan kaynaklanan eleman sorunları var
- İş güvenliği yok
- İş saatleri uzuyor
- Sosyal haklar verilmiyor
- Kalacakları yerler çok kötü
- Servis sistemi kötü

- Mevsimlik çalışıldığı için turizm işçisinin “*bir ayağı işçi, bir ayağı köylü*” kalıyor.
- Turizm desteklerinin işveren yanında işçiye de verilecek bir sistem getirilmeli, kışın çalışmadığı zamanda düşük te olsa fondan bir ödeme yapılsın veya hiç yoksa sigorta primi fondan ödensin.
- 35 yaşından büyük işçiler iş bulamıyor, evli ve çocuklu bu işçiler yerine asgari ücret veya altında ve zor şartlarda çalışmayı kabul eden genç göçmenler işçi olarak alınıyor.
- Zorunlu bireysel emeklilik zaten asgari olan ücreti daha da düşürüyor, kalkmalı.
- Emeklilikte yaşa takılanlar burada da problem.
- İŞKUR aracılığıyla gelen elemanların sigortaları emekliliğe yansımıyor.
- İşçiler korkudan sendikalı olamıyor.

3- Zikredilen görüşlerle ilgili şöyle bir genel değerlendirme yapılabilir:

- Turizmde 90’larda olan patlama plansız bir turizm sektörü yaratmıştır.
- Turizmde her kişi ve kuruluş çevre faktörleri dikkate almadan sadece “*kendi göbeğini kesmeye çalışır*” ve kendi çıkarını büyütme çalışırsa bölgedeki dağınıklık ve kimliksizlik turistik faaliyetlerin bırakın gelişip büyümesini tam tersine daralmasına neden olmaktadır.
- Turizm insan bedeni gibi çeşitli organlardan oluşan bir bütündür. Sadece kalbin sağlam, kulağın duyar olması

yetmez. Gözün, böbreğin, dalağın, ayakların, ellerin işlevlerini tam olarak yerine getirebilmesi halinde dengeli ve sağlıklı bir bünyeden söz edilebilir. Ayrıca çekici olmak için yüzünün, saçının bakımlı olması ve hijyene dikkat edilmesi de önemlidir. Dış ağrıyorsa bütün beden ve yaşam olumsuz etkilenir. Turizmde *“benim tesisim güzel, elemanlarım iyi, gerisi beni ilgilendirmez”* diyemezsiniz. O yöredeki tüm unsurlar sizin ekonomik faaliyetlerinizi de etkileyecektir. Kirli bir çevredeyseniz, ulaşım yetersizse, sokaklar güvensiz, esnaf fırsatçı ise *“dış ağrısı”* size mutsuzluk verir.

- Sektörün tüm unsurlarının, faaliyette bulundukları beldenin sorunları birlikte giderebilmek için anlayış, işbirliği, dayanışma ve gayret göstermesi, bu yönde alınacak karar ve ilkelere uyulması olumlu bir büyümeyi beraberinde getirecek aksine davranışlar ayağına kurşun sıkmak olacaktır. Kısa vadede fedakarlık gibi görünen bazı tasarruflar uzun vadede büyüyen pasta dilimi olarak dönecektir.

4- Bu sorunlar nasıl ele alınmalıdır? Çözümü için neler yapılmalıdır?

Beklemek, talep etmeden, sorunları ve çözümünü bir proje haline getirip talebe dönüştürmeden kendiliğinden çözülmesini beklemek bugüne kadar elde edilen sorunlar yumağını büyütmekten başka bir sonuç vermeyecektir. O zaman iş başa düşüyor.

Her örgüt ve her sektör, amaç birliği içinde belirlenecek

hedeflere ulaşmak için yapacakları iç değerlendirmelerle, kendilerine yontmadan, açık yüreklilikle tespit edecekleri sorunları kiminle ve nasıl çözebileceklerini düşünmelidir. Bu süreçte ortak sorunlar tüm tarafların katılımı ile rekabet ve husumet duyguları bir tarafa bırakılarak ortak faydayı arttıracak bir anlayışla ele alınmalı ve birlikte mutabık kalınan ilkeler, iş, eylem, davranış ve görevler yazılı olarak tespit edilmelidir.

Bir dizi periyodik toplantıyı gerektirecek böyle bir sürecin kurulacak bir PLATFORM adı altında gerçekleştirilmesi sürece ve alınan kararlara kurumsal bir nitelik kazandırılması açısından önemlidir. Gerekli hallerde kurulacak “*alt komisyonlar*”da görüşülen konular Platform Genel Toplantısında nihai karara bağlanabilecektir. Alınan kararların gerçekleştirilmesi sonraki toplantılarda izlenmelidir.

Saptanan sorunların çözümü muhtemelen 3 düzeyde mümkün olacaktır:

***Katılımcıların kişisel olarak yapması gerekenler:** Platform toplantılarına aktif ve bilinçli katılım, üstlenilen görevlerin zamanında yerine getirilmesi gibi.

***Kurumsal olarak yapılması gerekenler:** Platform kararlarıyla ilgili olarak kendi örgütlerine düşen karar, eylem ve işlemlerin zamanında yerine getirilmesi gibi.

***Belediyeler, kamu kurumları ve merkezi hükümet tarafından yapılması gerekenler:** Çıkarılması gereken karar, tebliğ, yönetmelik ve yasa gibi idari kararların belediyeler, ilgili kamu kurumları veya merkezi hükümet nezdinde gerekli girişimlerde bulunulması gibi.

Bütün sorunların bir anda çözülemeyeceği açıktır. Ancak,

belli bir anlayış ve davranış birliği içinde atılacak adımların hedef ve amacın gerçekleştirilmesini hızlandıracağı açıktır. “*Böyle gelmiş, böyle gitsin*” anlayışının ise bu günkü dağınıklığı daha da arttıracığı ve geleceği daha da karartacağını söylemek kehanet olmayacaktır.

Sosyal Demokrasi Derneği

TURİZM SEKTÖRÜNDE YAŞANAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Alanya Çalıştayı

ZUHAL SİRKELİ:

SDD Alanya Temsilcisi

Sayın katılımcılarımız, Sosyal Demokrasi Derneği Alanya Temsilciliği olarak düzenlediğimiz “*Turizm Sektöründe Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri*” konulu çalıştaya hoşgeldiniz.

AYDIN ESEN:

SDD Genel Başkan Yardımcısı

Değerli katılımcılar hoşgeldiniz.

SDD olarak ülkemizin sorunlarını sosyal denge ve adalet ile özgürlükçü demokrasi penceresinden değerlendiren çeşitli toplantılar yapıyoruz. Bu toplantımızda da Türkiye hatta dünya turizminin gözbebeği Antalya’nın gözdesi Alanya’da turizm sektörünü sizlerle ele alacağız. Masamızın etrafında sektörün tüm alt kollarını temsil eden arkadaşlarımız var. Bu toplantımızın verimli geçeceğine dair olumlu bir işaret. Tekrar hoşgeldiniz.

Önce bilgisi olmayanlar için SDD hakkında biraz bilgi vermek isterim. SDD 20 yaşında bir sivil toplum kuruluşu. Ülkemizin kalkınmasının ve halkımızın refahının sosyal

demokrat uygulamalarla daha hızlı ve dengeli bir şekilde gerçekleştirilebileceği düşüncesinde olan vatandaşlarımızın gönüllü olarak bir araya gelip çalıştıkları bir kuruluş. Adından da anlaşılacağı üzere SDD'nin konuları doğal olarak siyasetle ilgili konular. Ancak, dernek bünyesinde particilik anlamında siyaset kesin olarak yapılamaz. Dernek, kişi, kurum ve makamlarla uğraşmaz, ilgilendiği konularda yaptığı çalışmaları toplumla paylaşır.

Çalıştay konumuza girmeden genel bir makro bakış yararlı olabilir. Günümüzde bütün dünya bir savrulma ve arayış içinde. Bu savrulma, 80'lerin başında dünyada Reagan ve Teacher, Türkiye'de de Özal ile başlayan neo-liberal uygulamalar sonucunda ortaya çıkan bir savrulma.

Bu süreçte dünya finans piyasalarına entegre olan Türkiye üreterek değil borçlanarak büyüme gibi sonu mutlaka hüsrarla bitecek bir yola sokuldu. Burada ayrıntılarına girmeye gerek olmayan uygulamalarla 2000'li yıllarda krize giren ve arkasından iktidar değişikliği yaşayan Türkiye bu dönemde “*reform*” adı altında eğitim, sağlık, tarım ve devlet yapılanmasında yapılan değişikliklerle çok ciddi sorunlarla karşı karşıya kalmıştır. Cumhuriyetin yapı taşları olan üretim tesisleri özelleştirme uygulamaları kapsamında yandaşlar başta olmak üzere devredilmiş, bu dönemde uygulanmaya başlayan kamu-özel ortaklığı modeli kapsamında hastane, hava limanı ve köprü gibi alt yapı yatırımlarına verilen 20-30 yıllık garantiler bütçenin geleceğini de ipotek altına almıştır.

Burada herkese, her bireye, sivil toplum örgütlerine ve kurumlara düşen bir görev var, Olaylar karşısında tavır almak, bu tavır almak bazen hiç bir şey yapmamak şeklinde

de olabilir. Sadece farkında olarak sesimizi çıkarmak, katıldığımızı veya katılmadığımızı belirtmek dahi olayların bizim istediğimiz yöne çevrilmesi ile sonuçlanabilir.

Bu toplantı da bunlardan birisi. Aslında sanayinin öldüğü, tarımın da yok edildiği bir ülke haline geldik. Bu ortamda geliştirilebilecek, canlandırılabilir alan turizm. Buradan elde edilecek can suyu ile daha sonraki aydınlık günlere kavuşma umudumuzu taze tutmak mümkün. Onun için böyle bir çalıştayı Alanya’da yapalım istedik. Hepinize çok teşekkür ediyorum katılımınız için. Bu toplantıdaki değerli görüşlerinizin çözümlemesini yaparak yayın haline getireceğiz. Söz uçar yazı kalır demiş atalarımız.

Çalıştaylarda şöyle bir süreci takip ediyoruz. Önce bir arkadaşımız konumuzla ilgili bir sunuş yapacak. Bugün Burhan bey yapacak bu sunuşu. Daha sonra söz almak isteyenlerin isimlerini kaydedip kaydettiğimiz sıraya göre söz vererek çalıştayı sürdürüleceğiz. Bazılarına bu isim kaydetmek başlangıçta biraz bürokratik gibi görünebilir ama böyle olmadığı zaman devamlı olarak el kaldırılıyor “*ben çok el kaldırdım. beni görmediniz*” falan gibi sitemler oluyor. Uyguladığımız yöntem toplantının daha sakin ve süratli gitmesi bakımından yararlı. Toplantımız 17.00’de bitecek. “*Alanya usulü*” biraz geç başladı, ama mümkünse 17.00’de veya çok fazla geçmeden bitirmeye gayret edelim. Onun için herkesten ricam, konuşulanlar dikkatle dinlensin, tekrardan kaçınarak söylenecekler öz olarak söylensin. Bütün sorunları bu masada hep beraber konuşalım Onun için tekrar hoş geldiniz diyorum. İyi çalışmalar diliyorum Sözü Burhan bey’e veriyorum

BURHAN SİLİ:

Alanya Turistik İşletmeciler Derneği Başkanı

Aynı zamanda TUROFED yönetim kurulu ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Turizm Meclisi üyesiyim.

Turizmin sorunları öncelikle masaya yatırılmak istenen konu ancak ben genel bir perspektifle başlamak istiyorum. Bizim iddiamıza göre *-ki ekonomik veriler de bunu gösteriyor-* Türkiye’de turizm olmazsa olmaz bir olgu.

Ekonomik anlamda başta istihdama çok ciddi katkı sağlayan emek yoğun bir sektör olması sebebi ile, döviz girdisi anlamında Türkiye’nin toplam döviz açığının yüzde 20’sinden fazlasını kapatan bir sektör olması nedeni ile, diğer yandan da 50’nin üzerinde farklı sektör ile ilişkisi olması nedeniyle vazgeçilmez bir sektör. Bu önemi şuradan geliyor; evinizde ne kullanıyorsanız yani tekstilinden yiyecek maddesine, ipliğinden iğnesine ya da teknik olarak kullandığımız bir çok malzemeyi kullanan, bu nedenle tüm sektörlerle ciddi katkı sağlayan bir sektörden bahsediyoruz.

2016 döneminde yanlış hatırlamıyorsam sayın Davutoğlu hala Başbakanı, *Türkiye Odalar Borsalar Birliği Turizm Meclisi*’nde kendisine bir brifing verildi. Yaşanan krizin hangi noktalarda ve hangi şehirlerde ekonomik anlamda etkisinin ne olacağı ile alakalı bir projeksiyon sunulmuştu. Hakikaten ne yazık ki, bunlar gerçekleşti.

Özetle toparlarsam turizm çok ciddi ve stratejik bir sektör. Türkiye turizm ile çok uzun süredir tanışık, Alanya 1960’lı yıllardan bu yana turizmle iç içe. Antalya turizminin başkenti ama *mass turizmin* başkenti. Diğer başkent de İstanbul, o da şehir turizminin başkenti. Bunun yanı sıra Kapadokya’sı,

Fethiye'si, Afyon'u, Doğu Anadolu'su, Karadeniz'i yani bir çok bölgemiz ve şehrimiz bu sektörden faydalanmaya çalışıyor. Bunun temel nedeni, istihdamı arttırmak ve ekonomik girdi sağlamak.

Böyle baktığınızda bu sektörün öncelikli bir sektör olması gerektiğini ifade ediyoruz. Yalnız bu gün değil tüm hükümetlere, tüm bakanlara hatta sayın Cumhurbaşkanına dahi bu konuları ifade ettik. 2016 kriziyle de sektörün Türkiye açısından ne denli önemli olduğu ortaya çıkmış oldu. Hükümet de artık bunun farkında.

Bugün gelinen noktada kıyı şeridi ile alakalı konuşur isem *mass turizmin* artık bize yetmediğini görüyoruz. Temel sorunumuz **her şey dahil sistemi** diye ifade ettiğimiz sistem. Diğer yandan ağırlıklı olarak tur operatörlerine bağımlı olmamız nedeni ile **kıyı bölgelerine kaynak pazarlarımızdan direk/tarifeli uçuş olmaması** bir sorun olarak ortaya çıkıyor. Bununla ilgili önlem alınmaya çalışılıyor şu anda. THY vasıtasıyla belirli hava limanlarına kaynak pazarlardan direk /tarifeli seferlerin oturtulması sürecini başlatıldı, umarım bu sorun aşılacak. Bir diğer sorun **mevsimsellik**. Bunun da sebebi bizim misafiri yalnızca tur operatörleri kanalıyla getirebilmemiz. Tur operatörü dışında başka bir olasılığımız olmadığı için bu sorunu yaşıyoruz. Ayrıca dünya genelindeki ekonomik durumu da değerlendirdiğimizde insanların tatil sürecine ayırabilecekleri bütçe limitlerinin sınırlı olması ucuz paket fiyatlarına yönelmelerine sebep oluyor. Bu da bizim turizmimizin 6 aylık bir sürece sıkışmasını getiriyor. Tabi ki Kundu gibi, Belek gibi bölgelerde turizm daha uzun süreli 12 ay devam edebiliyor ama Kemer, Side, Alanya, Fethiye,

Kuşadası, Marmaris yani kıyı bandını değerlendirdiğimizde birçok noktada turizm aslında 6 ay ağırlıklı gidiyor. Bu başka bir sorunu da beraberinde getiriyor. Nedir bu sorun, **turizmde istihdamın kesintiye uğraması**. Belirli bir dönem yoğunluk yaşayan tesislerde elemanlar bu dönemlerde istihdam ediliyor. Sezon bittiği andan itibaren *-genellikle Ekim sonu-* iş akdi askıya alınıyor. Bu hem personel kalitesi anlamında hem personel eğitimi anlamında ciddi sıkıntılar yaratıyor. Bunlarla ilgili çözüm önerilerimiz tabi ki var, bunları sırası geldiğinde ifade edeceğim.

Bir diğer sorun bugün Türkiye’de inşaat sektörü çok ciddi öncelenmiş durumda. Tabi ki olması lazım ama özellikle sahil kesiminde ve İstanbul’da **yabancılar tarafından satın alınan** ikinci konutların bir **konaklama tesisi gibi** kullanımı söz konusu. Bu sistem aslen dünyanın her yerinde var. Biliyorsunuz “*airbnb*” diye bir sistem var. Ben kendim de kullanıyorum bu sistemi yani bir yere iş için gidebilirsiniz, dinlenme için gidebilirsiniz, kültür amaçlı gidebilirsiniz bir otele bağımlı kalmaksızın hareket edebilmek adına bu bu sistemin sağladığı konutları tercih edebiliyorsunuz. Burada 2 tane temel sorun var. Birincisi **güvenlikle ilgili sorun** var. Şöyle ki, bizler tesislerimizde kalan kişileri jandarma bölgesinde isek jandarmaya, polis bölgesinde isek polise her gün bildiririz. Bunların içerisinde şüpheli olanlar, arananlar var ise o güvenlik birimleri gelirler ve akşam belirli bir saatte hiç kimseyi rahatsız etmeden o arkadaşı alırlar götürürler. Ama bu ikinci konutlarda kalan insanların herhangi bir bildirim konusu değil dolayısı ile ciddi bir güvenlik problemi oluşturuyor. Bir diğer yandan baktığınızda **mali**

sorun var. Biz her gelen misafir için fatura keseriz, vergisini veririz. Dolayısı ile ekonomiye bir katkı sağlarız. Ama bu işletmelerde birebir bir satış söz konusu olduğu ve yurt dışı ağırlıklı satış gerçekleştiği için bir faturalandırma durumu da yok. Burada ciddi bir ekonomik kayıp da maliye açısından söz konusu çünkü **vergilendirilemiyor**.

Bir diğer sorunumuz **plansız büyüme**. Sayın Özal'dan sonra ülkemiz ve bölgemizde turizm ciddi bir ivme kazandı ancak bu ivme ile birlikte plansız bir büyüme gerçekleşti. Ürünler birbirini tekrarlardı yani konaklama tesisleri de dahil olmak üzere turistik ürün satan firmalar da birbirini tekrarlardı ve ürünü satan/pazarlayan gereğinden fazla işletme oluştu. Bu hem kazançların düşmesini hem de başka sıkıntıları yarattı. Tesislerde de bizim kişi başı elde ettiğimiz gelirlerimizde ciddi bir düşme söz konusu oldu. Bu da sürdürülebilir turizm açısından sorun yaratmaya başladı. Bunların önlemini alamadık biz. Yani doğru bir planlama yapamadık. Devlet ve özel sektör bir araya gelerek bu işin önlemini gerçekleştiremedik. Onun için sıkıntılarını bugün yaşıyoruz ve toparlamaya çalışıyoruz.

Bununla bağlantılı olarak çevre, trafik, enerji ve bu bağlamda toplam kalitede yaşanan bir sorun oluştu. Nedir bu? Tesislerimiz çok güzel, hem servis anlamında hem fiziki imkanlar anlamında dünyanın her yerinde parmakla gösterilen konumdayız. Rakiplerimize, bizimle aynı hizmeti veren ülkelerin tesislerine baktığımızda çok daha iyiyiz. İnsan kalitemiz de bu anlamda çok daha öne çıkıyor. Çünkü bizim doğal yapımızdaki misafirperverlik olgusu ağırlıklı olarak Avrupa'dan gelen, ekonomik anlamda ve sosyal yaşamda

da farklı beklentileri olan misafirlerimizin karşılaştıkları samimi ilişkilerde hakikatten ciddi bir farklılık yarattı. Biz bu noktada ciddi bir başarı sağladık. Bu konu da kendimizle iftihar ediyorum açıkçası. Ama tesislerde yaşanan bu olumlu gidişat çevreye yansıyamadı. Neden? Planlama, altyapı eksikliklerine baktığımız zaman yerel idareler ve devlet şehir planlaması, şehir mobilyası ya da şehrin dokusu, peyzajı v.s anlamında özel sektör kadar hızlı hareket edemedi. Bu da **tesisten çıkmama sorununu** yarattı. Her şey dahil sistemin sebeplerinden bir tanesi de bu aslında. Eğer cazibe merkezleri eş zamanlı oluşturulabilseydi o zaman bu noktaya bu kadar hızlı gelmeyecektik.

Tabi bir yandan da en başında bahsettiğim **kaynak pazarlardan ulaşım sorunu** var. Biz turizmde her ne kadar ciddi pax'lara (konaklama) ulaştıysak da, ulaşımı hala çözemedik. Kaynak pazarlardan Türkiye'ye, bölgelerimize uçak trafiğinin çok daha yoğun olmasını sağlamalıyız. Bunu bir örnekle açıklayayım; İspanya bugün toplam gelen müşterisinin *-ki 80 milyon civarında-* yüzde 65'ini tarifeli seferlerle getiriyor yani hiçbir şekilde tur operatörlerine bağımlı değil. Tatil satın alacak misafir, bir tur operatörünün uçak koltuğuna bağımlı kalmaksızın münferiden tatil planlamasını yapabiliyor. Antalya'da da tam tersi, biz yüzde 85 oranında tur operatörlerine bağımlıyız. Ulaşımındaki en başlıca sorunumuz bu. Bir diğer yandan da münferit gelebilenler de Antalya'ya indikten sonra da **konaklayacakları yere gitmede sorun yaşıyorlar**. Gerçi bugün Antalya havalimanından çok farklı bölgelere birçok transfer firması var, transfer gerçekleştiriyorlar. Ancak

ben herhangi bir tatil destinasyonuna gittiğimde veya iş için gittiğimde bu transferlerden treni de, raylı sistemi de kullanabiliyorum. Eğer o bölgede deniz imkanı varsa, deniz ulaşım sistemini kullanabiliyorum. Bizde de **farklı ulaşım alternatifleri oluşturulmalı.**

Özele geldiğimizde Alanya içerisinde biz doğudan batıya 80 km'lik sahil bandımız var diyoruz, misafirler dışarıya çıkmıyor diyoruz ama turistin doğudan batıya hareket edebileceği **entegre bir ulaşım sistemi yok.** Temel sorunlarımızdan bir tanesi de bu. Sadece Alanya özel durumunda değil diğer bölgelerde de aşağı yukarı aynı sorunlar söz konusu. İstanbul'u bunun dışında tutuyorum İstanbul farklı ve başlı başına ayrı bir destinasyon çünkü.

Bir diğer yandan bölgenin aldığı göçle birlikte **kriminal problemler** arttı tabi. Türkiye'nin genel ekonomik durumuna baktığımız zaman bölgemiz ekonomik anlamda hareketlilik gösteren bir bölge ve buraya da dışardan çok ciddi bir göç oluyor. Göçle birlikte farklı niyetlerle gelen insanlar suç işleme adına bir olanak buluyorlar. Her ne kadar güvenlik birimlerimiz; jandarmamız ve emniyetimiz bununla çok ciddi olarak uğraşsa da *-hakikatten çok başarılılar-* ne yazık ki, bunların da yüzde 100 önüne geçilemiyor. Bir takım gasp hırsızlık, uyuşturucu gibi konularla sürekli savaşılmaya devam ediliyor.

Diğer yandan şehrimizin özelinde aslında Türkiye'nin genelinde de olduğu gibi **kurumlar arası koordinasyon eksikliğimiz var.** Aslında bugün turizm bakanımız Mehmet Ersoy bir yapı oluşturmaya çalışıyor. Bu yapının içerisinde turizmde paydaş olan tüm birimlerin var olduğu ve söz sahibi

olduğu “*Turizm Geliştirme Fonu*” adı altında ve kaynağını yine turizmden elde edilen gelirlerden elde edebileceği bir yapı oluşturulmaya çalışılıyor. Türkiye’nin bundan sonraki turizm projeksiyonu, yapılanması, geleceğe dönük olarak atacağı adımları o masada planlanması tartışılıyor. Ama Türkiye’de her noktada olduğu gibi “*o masada benim de olmam lazım*” ya da “*ben niye az temsil ediliyorum*” gibi sorunlarla karşılaşılıyor. Bunlar aşılmaya çalışılıyor bir şekilde, aşılabileceğini de ümit ediyorum çünkü buna gerçekten ihtiyacımız var.

Alanya örneğinde aynı sektörü temsil eden birden fazla dernekle çalışıyoruz. Aslında bütün ilgili derneklerin bir araya gelmesi lazım. Tek bir vücut içerisinde doğru, kişisel, bölgesel ya da noktasal menfaatleri aşarak genel menfaatler doğrultusunda hareket edilmesi için çaba gösterilmeli. Biz bunu 2 dönem önce ALTID seçiminde tüm bölgelerin yönetiminde yer aldığı bir yapı oluşturarak sağlamaya çalıştık. Bunu diğer kurumların da aynı şekilde gerçekleştirmesini ümit ediyorum ve ortak noktada buluşma ve ortak menfaatler, ortak sorunlar, ortak hareket yetisinin gerçekleşmesini umut ediyorum. Çünkü artık denizin bittiği yerdeyiz.

Genel hatlarıyla sorunları ifade etmeye çalıştım, bir sonraki turda devam etmek üzere bana sabır gösterdiğiniz için teşekkür ediyorum.

AYDIN ESEN - ALTID Başkanımız Sn. Burhan Sili’ye teşekkür ediyoruz. Buyurun İbrahim Baytekin bey .

İBRAHİM BAYTEKİN:

SDD üyesi, Turizmci

Herkese iyi günler dileyerek başlıyorum sözüme. Daha önce tam 20 yıl turizm sektöründe Alanya’da değişik bölgelerde çalıştım. En son Okurcalar bölgesinde Burhan beyin ALTID kurumunun altında olan *Alara Turizm Birliği*’nin profesyonel yöneticisi olarak 14 yıl çalıştım. Burhan beyin konuşmasına katılıyorum. Ben sadece farklı bazı ilaveler yapmak istiyorum buna.

Bakış açım sadece Sosyal Demokrasi Derneği’nin sosyal kelimesi üzerinden olacak demokrasiyi sonra tartışırız. **İkinci konutların ekonomik kayıba neden olması**, onaylanacak bir şey değil. Ülkemiz için en büyük kayıplardan bir tanesi. Ben kendi oturduğum sitede örneğini yaşadım. Konutlar İsveç’ten, Norveç’ten, Hollanda’dan kiralanıyor, paralar yurt dışında ödeniyor, Türkiye’nin buradan edindiği bir gelir yok. Ben buna yerel yönetimlerden kaymakamlığa kadar nasıl müdahale edilmediğine açıkçası çok şaşırان bir insanım. Bize buradan kalan tek şey pislik. Gelen misafirlerin Alanya’yı pisletmesinden başka hiçbir şey kalmıyor. Birkaç esnaftan alışveriş bir de. Bu konuda uyarı amaçlı olarak bende Burhan beyin fikirlerine katılıyorum.

Turizmin bizim için olmazsa olmaz sektör olduğuna da katılıyorum. Neticede ülkeyi yönetenler turizmin bir banka olduğunu öğrendiler, kasa olduğunu öğrendiler. Buradan para geldiğini çok iyi idrak ettiler şu anda. Bunu idrak etmeleri bile yöneticilerin, ülkeyi yönetenlerin güzel bir şey. Demek ki, turizme gereken önemi vermek üzere hareket etmek üzere de fikirler geliştirebilirler.

Sosyal devletin sosyal kısmının yok edildiği günümüzde işveren ve işçilere farklı davranışların turizm sektöründe vahşice yaşandığını bizatihi 20 yılda öğrenmiş bir insan olarak 2016 krizini ciddi olarak yaşayan birisiyim. Bir uçağın düşmesi gibi binlerce insanın bir anda hiçbir açıklama yapmadan **kapının önüne konmasını**, hayatlarını nasıl devam ettirecekleri konusunda fikir dahi yürütülmediği bir ortama sürüklenmelerini bizatihi yaşamış bir insanım. Özellikle bölgede çalışan o kişilerle tek tek konuşan biriyim. Devlet buna ne yaptı? İşçilerin emeklerinden, tasarruflarından oluşan paraları o krizi atlatmak üzere işverenlere dağıttı. Yani işçiler bir kenara itildi. Bu sektörü Bulgaristan'dan İspanya'ya kadar gezdim, dinlenme tesislerine gittim, konaklama da yaptım. Ülkemizden 10 kat pahalı oda kahvaltı satılıyor. Burhan beyin dediği gibi hiçbir acenteye bir kuruş ödemiyorlar. Herkes kendisi ulaşıyor; hızlı trenle gidiyor, uçakla gidiyor, raylı sistemlerle gidiyor veya UBER'le gidiyor. Biz de bir çok yerde UBER kullandık gittiğimizde.

Ülkemiz müthiş ucuza pazarlanıyor. Tabi bu ucuz pazarlamanın sonunda sosyal etkileri oluyor. Nedir bu etkiler? Burada devletin alacaklarına, vergilerine yüklenemeyen işverenler doğal olarak işçilerin çalışma saatini uzatarak veya sosyal imkanlarını kısarak buradan kâr sağlamak durumuna düşüyorlar. Bu da ülkemizdeki sosyal dengedeki çarpıklığı oluşturuyor.

İşverenin korunması hakkında bir çok seminere katıldım orada ifade ettiklerim de var; şikayetimiz **bütün fonların sadece işverene verilmesi**. Bu konuyu açmayacağım sendikacı arkadaşlarımız daha iyi açar diye düşünüyorum.

Asıl önemli olan şey **çevreye verilen zarar**. O tesislerin tamamının belde belediyelerinin yetkisinde farklı imar uygulamalarıyla beton durumuna dönüştürülmesidir. Bundan 3–4 sene önce turizm sezonu açılışında İstanbul Teknik Üniversitesi’nden gelen bir yer bilimci çevre ile ilgili **“tam zamanı”** sloganı için şöyle demişti; **“çok güzel bir slogan evet deniz kenarındaki büyük blokları yıkmamanın tam zamanı çünkü bunların çevreye, hemen arkadaki ekili arazilere verdiği zararı telafi etmeniz mümkün değil, torunlarınıza yaşanamayacak bir Alanya bırakıyorsunuz.”**

İkincisi sahillerin farklı imar uygulamaları ile yağmalanmasının önünü merkez belediye açtığına göre şimdi dengeli hale getirmesini talep ediyorum buradan. Kıyı kanunlarına rağmen, koruma yasalarına rağmen maalesef Alanya **sahilleri yağmalanmış vaziyette**. Sahilde yürüyüş yaptığınızda bunu hemen görüyorsunuz. Denize kepçenin girmesinin yasak olduğu yerlerde birkaç tane kepçeyi 2 milyon yılda oluşan kayaları parçalarken görüyorsunuz. Bunu medyamız yazmıyor. Çevreye verilen bu zararlar bugün size kâr getirebilir ama torunlarınız burada yaşayacak ve bu o torunlara hiçbir kâr getirmeyecektir.

Bu konuda zaten resmi veriler var. **Gelen bir misafirin ortalama 150 litre suyla duş v.s gibi kullanım yaptığı** resmi belgelerle belirlidir. Yatak sayısına çarptığınız zaman ne kadar su kullandığını göreceksiniz. Su, dünyanın bir çok ülkesinde muhtemelen 20 sene sonra en büyük savaşların ana nedeni olacak. Ülkeler birbirlerine su için saldıracaklar ama biz bu kadar önemli suyumuzu hovardaca kullanıyoruz. Bunu nereden kullanıyoruz; üçte ikisini yeraltı kaynaklarından

kullanıyoruz. Yani tabiatın damarlarını kurutuyoruz, karşılığını vermeden. Yeraltı kaynaklarını kurutursanız üstünden hiç verim alamazsınız. Bir insanın kanını ağır ağır çekmeye benzer bu.

Ulaşım sorunumuz var. Ulaşım sorununun aslında büyükşehir belediyeleri yasalarında ve Mahalli İdareler Kanunu'nda olmasına rağmen çözülememesine şaşıyorum. Bunu hâlâ merkezi devletten beklemenin de hiçbir anlamı olduğuna inanmıyorum çünkü büyükşehir yasası ile beraber pek çok yetkinin büyükşehir devredildiğini Alara Çayı'ndaki olayda öğrendik. Yasayı da orada okuduk, yasa gereği büyükşehir belediyelerine verilmesine rağmen raylı sistem ile ulaşımının rahatlaması neden sağlanmıyor, bu bizim büyük sorunlarımızdan bir tanesi.

Dinlediğiniz için çok teşekkür ederim.

AYDIN ESEN: Teşekkürler sayın Baytekin. Söz Mustafa Kahyaoğlu'nda.

MUSTAFA YAHYAOĞLU:

DİSK Yönetim Kurulu Üyesi, Devrimci Turizm İşçileri Sendikası Genel Başkanı.

Sayın başkan, sayın arkadaşlar, hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

Ben bir turizm işçisiyim, 40 yıldır turizmin içindeyim. Turizm işçiliğinden sendikaya seçildim, buralara geldim. İşçi olarak, işletme ve yöneticilerinin baktığı açıdan farklı bir yerden bakıyorum turizme.

Sayın Burhan Sili'nin dediği gibi turizm Türkiye'nin

istikbal sektörü. Genç kadın işçilerde % 35 – 38, genç erkek işçilerde %25 – 28 üniversite mezunu işsizlik olduğu bir ülkede, biz yetişmiş iş gücü eksikliğinden bahsediyoruz. Bunları yetiştirememekten bahsediyoruz ya da istihdam etmeyi becerememekten bahsediyoruz.

Üniversite mezunu tarih öğretmeni olmuş bulaşıkçı olarak iş arıyor “*sen üniversite mezunusun yaramazsın bize çünkü bize kalıcı elaman lazım sen üç gün sonra daha iyi bir iş bulursan gidersin*” diyorlar. Ben de, “*üniversite mezunu olduğunu söyleme*” diyorum, ilkokul mezunuyum de, hiç olmazsa işe gir. Tarih öğretmeni 200 liraya özel dershanede ders veriyor, bizde *steawart* olarak işe girmeye çoktan razı ama oteller bunu tercih etmiyor, işe almıyor.

Ne yazık ki, böylesine bir ülkede yaşıyoruz. Ama elimizde bu işsizliği çözecek olan, bu ekonomik sıkıntıları çözebilecek olan bir turizm sektörü var.

Hıncal Uluç, Nebil Özgentürk, Sunay Akın, turizm üzerine bir söyleşi yapıyorlardı bir programlarında. Hıncal Uluç bir şey söyledi; dedi ki “*bir ülkenin **Mardin gibi Antakya gibi 2 şehir** olacak ve bu ülkede işsizlik, yoksulluk, açlık olacak, bu mümkün değil. Sadece bir tanesi bile **bir ülkeyi kalkındırmaya yeter.***”

Yani, düşünün ki Antalya gibi bir şehri günde 1 milyon turist ağırlayabildiği cennet gibi bir ülkeyiz. Eskiden bir Uludağ’ı bilirdik kayak merkezi olarak şimdi Kars’ından başlayın Erzurum’undan, Kayseri’sinden 19 - 20 tane kayak merkezi var. Antalya’dan 2 saatlik mesafede Davraz’da, Salda’da, Saklıkent’de 3 tane kayak merkezi var. Bir adım mesafede kayak merkezimiz var ama biz burada kısa sezon

işçilik yapıyoruz, deniz, kum, güneş satarak, herşey dahil diyerek kısa sezon turizm yapıyoruz.

Bunlar kabul edilemez ama ilave yatırımlar lazım. Yani bu gelişmeler kendiliğinden de olmaz.

Salda gölünde bir kayak merkezi açmışsınız, oraya giden araç çok, gelen araç çok ama **orada konaklayacağınız yer yok**, tatil yapabileceğiniz olanaklar yok. Sadece bir kayak pisti var ve bundan ibaret.

Tabi bu yatırımları teşvik etmek lazım. Sezonlarını uzatmak için, doğal kar mevsimiyle sınırlamamak için **yapay kar ve buz pistleriyle** her zaman kayak ve tatil yapılabilecek tesislere dönüştürmek gerekiyor.

Dünya Çalışma Örgütü (ILO) üçlü bir sisteme dayalıdır, Birleşmiş Milletlerde de işçi, işveren ve hükümet temsilcileri biraradadır ama hükümet temsilcilerinin işçi ile işveren arasında terazinin oku olduğu düşünülür ve dengede duracağı beklenir. Kapitalist sistemde de aşağı yukarı bu hayal edilir. Mehmet Nuri Ersoy Turizm Bakanı olduğunda şöyle düşündük; bir turizm bakanının turizm sektörü patronu olması çok tercih edilmemesi gereken bir durumdur ama biz buna gönülden razıyız. Hiç olmazsa turizmi bilen bir turizm bakanımız oldu, ülkenin önüne doğru projeler koyabilecek diyoruz. Tercihleri işçiden yana değil, biraz işverenden yana olsa da, en azından turizmde doğru adımlar atabilsinler. Buna razı noktadayız şu an. Çünkü bundan önceki turizm bakanlarından bir çoğunun turizm sektörü deneyimi, bir iki sefer otellerde misafir olarak konaklamaktan ibaretti. Gördüğü turizm bundan ibaretti ne yazık ki. Bu nedenle turizm bir anlamda duvara tosladı, ülkemiz de duvara tosladı.

Alanya gibi, Manavgat gibi, Antalya gibi yerlerde **turizm meslek liselerinden önce İmam Hatip Liseleri açıldı**. Yani ne olacak imam hatip lisesi açtığınızda? Alanya'nın yerli çocuklarını, köylü çocuklarını alt ücret gruplarında çalıştırabilmek için turizm eğitim almamış, vasıfsız işçi deposu halinde tutacaksınız. Ve nice zaman sonra artık yetişmiş eleman sıkıntısı baş gösterip, lojmanlarda işçi konaklatarak, servislerle yemeğe götürüp getirerek dışardan pahalıya işçi çalıştırmaya başlayınca, yerel kaynakları, köydeki çocukları eğitilmiş duruma getirmek için çalışmalara başlandı.

Şimdi şunu görüyoruz; turizm eğitimi verilen turizm otelcilik liselerinden, yüksek okullardan, fakültelerden mezun olan gençlerimiz en geç 2 yıl sonra sektörü terk ediyorlar. Bu bir facia. Yüz milyarlarca eğitim bütçeleri harcanacak, aileler kendi kaynaklarını seferber edecek, çocukların ömründen yıllarını alacağız fakat hayatları boyunca çalışmayacakları bir sektör için eğitmiş olacağız bunları. Harcanan zamana da yazık, paraya da yazık, bu çocuklara da yazık, turizm sektörüne de yazık.

Çünkü turizm hakikatten güler yüzlü işçi istiyor, hakikatten mutlu işçi istiyor. Evde hanım tuz dediğinde benim içim cız ederken, müşteriye güleryüz gösterebilmek ancak bir tiyatro eğitimi ile mümkün. Kendi yüreğimiz buruksa, memnuniyetsizsek, mutsuzsak, umutsuzsak, bu ister istemez müşteriye de, otelin yöneticilerine de herkese yansıyor.

Özellikle üstünde durmak istediğim bir konu bu. Personel istihdamında **insanca çalışılabilir, insanca bir ücret elde edilebilir ve gelecek güvencesi** olan bir durum elde etmemiz lazım işçiler açısından. Turizmi cazip, çalışmak istenen bir

sektör durumuna getiremezsek, patronlar yalandan ağlamaya, yetişmiş, kalifiye işçi bulamıyoruz demeye, fakat her geçen gün kalitelerini ve satış fiyatlarını kaybetmeye devam ederler.

35 yaşından sonra yaşlısın denilecekse, iş isteği dikkate dahi alınmayacaksa, 18-23 yaşında bir genç turizm işçisinin nasıl bir gelecek hayali kurmasını öneriyorsunuz? Turizmde müdür diyor ki, *“ben 35-40 yaşındayım sana nasıl emir vereceğim.”* Şimdi 40-50 yaşında, sektör için yetişmiş, deneyimli bir insanın, emeklilik yaşı 65’e kadar çalışması gerekiyor. Emekli maaşı alabilmesi için Avrupa’da da dünyanın bir çok yerinde de bu böyle. Eskiden İstanbul’da da Ankara’da da kapıda sırmalı elbiseli 60-65 yaşında bir eleman müşterileri *“hoşgeldiniz efendim”* diye karşılardı. İçeride garsonlar keza öyle olurdu. Şimdi biz yetişmiş eleman sıkıntısı var diyoruz ama 35 yaşın üstündekileri yetişmiş elemandan saymıyoruz. Halbuki asıl yetişmiş eleman onlar.

Ama sorun başka, 35 yaş üstü evli çoluk, çocuk sahibi bir işçiyi asgari ücretle çalıştıramazsınız, onun beklentileri biraz daha fazla olur. Otelde asgari ücretle adam çalıştırmak için 35 yaşın üstüne *“sen yaşlısın”* diyor. *“Senin istediğin ücreti vermem”* demiyor *“sen yaşlısın”* diyor. Aslında yaşlılığı değil sorun olan. Sorun beklenen ücretin verilemeyeceğidir, beklenen çalışma koşullarının sağlanamayacağıdır.

Biz otellerde çalıştığımız yıllarda hatırlıyorum, Kenan Evren 12 Eylül darbe döneminde televizyondan, işçileri halka şikayet etti; *“öyle 5 yıldızlı oteller var, garsonları, şefleri benden çok ücret alıyor.”* dedi. Bu ücretleri alan bizdik. Sadece Turizm de değil bütün sektörlerde ücretler bugüne kıyaslandığında yüksekti. Turizmde otellerde %15 sistemi,

restoranlarda %10 uygulanıyordu. Ben orta kademe bir işçi olarak, bir restoran kasiyeri olarak *night edit*’lik yapan, *order taker*’lık yapan bir işçi olarak 4,5 asgari ücretin yanında 4 – 4.5 da ikramiye alıyordum. Benim iki katım ücret alan *housekeeper*’lar vardı, ön büro şefleri vardı, restoran şefleri vardı ve hiçbir zaman bizim çalıştığımız otellerimiz zarar etmedi.

Ben İstanbul Etap Hotel’de çalışıyordum. Bizim şirket, *Intercontinantal grevi*’ne karşı hiç bir mecburiyeti yokken işçileri kadroya aldı, toplu iş sözleşmesi imzaladı. Yüksek bulunan o ücretleri oradaki işçilere de uygulamaya başladı. *Marmara Etap* da bunu yaptı, sonra gitti Etap Altınel’i açtı, İzmir Etap’ı açtı, Bodrum Etap’ı açtı. Bize ödediği bu paralar, Kenan Evren’in gözüne batan paralar, patron için sorun haline gelmedi.

Biz kasiyer olarak, 100 lira harcamış müşteriye 15 lira servis bedeli ekliyorduk, üzerine 18 lira KDV ekliyorduk, 133 lirayı alıp kasamıza koyuyorduk. Bizim işçi payı olan, 15 liralarmız 15 bin lira olduğunda patronun 100 liraları 100 bin lira oluyordu. Patron istiyor ki, işçiler 15 bin değil de 45 bin lira kazansın. O zaman kendisi de 300 bin lira kazanacak, devletin %18’leri 54 bin olacak. Herkes daha çok kazanacak, devlet de vergisini gayet güzel alabilecek.

Ucuz işgücü, ucuz turizm, deniz, kum, güneş, herşey dahil sistemi derken, bu sistem de yaşatılamadı.

Çok sayıda oteller açıldı ama 1950’li, 1970’li yılların projeleri rafa kaldırıldı. Turban otel ve tatil köyü işletmeleri, Emekli Sandığı otelleri, Turizm Bankası (TURBAN) dejenere edilmeseydi, siyasi iktidarlar tarafından yozlaştırılıp arpalık

haline getirilmeseydi, onlar daha doğru projelerdi. Tatil köylerinde öyle mermerden saray yapmadan, 5 yıldızlı otel yapmadan ormanların içerisinde, bungalovlarla, kulübelerle turist ağırlayabiliyordunuz. TURBAN'ların tesisleri iflas etti ve satıldı. Ne yazık ki Turizm Bankası yok edildi, **TURBAN'lar yok edildi, Emekli Sandığının otelleri yok edildi ve geldik bu noktaya.**

Şimdi burada ne yapmamız lazım.

1991 senesinde dünya çalışma örgütü 172 ve 179 sayılı sözleşmeler yayınladı, “*Turizm çalışanlarının çalışma ve yaşam koşullarını iyileştirin*” dedi.

Türkiye turizmi pilot olarak **kilit sektör** seçmiş. Sayın Burhan beyin dediği gibi 54 tane sektörü tetikliyor.

Antalya kişi başına düşen araç sayısında Türkiye birincisi. O kadar arabaya binecek kişi yok Antalya’da, ama *tur otobüsleri* var, onbinlerce *rent a car* araçları da var. Bu sayede, araç bakımından en zengin şehirlerden biri durumunda.

Turizm çalışanlarının çalışma koşullarını iyileştirme başlığına geldiğimizde, herkes kör ve sağır.

1991–2019 arasında geçen yıllar işçilerin lehine gelişmedi maalesef aleyhine gelişti. **Herkes asgari ücrete düştü** o çok ücret alan Kenan Evren’in şikayet ettiği turizm işçileri de asgari ücretin akrabası oldu. Komi 2020 TL, garson 2100-2200 TL arası, şef garson, 2400-2500 TL arası. Zaten, garsonluk falan yapıldığı yok. Herşey dahil uygulamasında masalardan boş toplamaya döndü garsonluk. Bir ara öyle bir noktaya geldik ki, biz şikayet ediyorduk bu ucuzlamadan. Hamala garson elbisesi giydir salona sok iş görür. Sorun değil çünkü boş arabasını sürececek ve boş kirli tabakları toplayacak. Fakat,

hamalların yevmiyeleri arttı, garsonların yevmiyeleri düştü. Çallı'daki hamala teklif etseniz gelin garsonluk yapın diye gelmiyorlar, çünkü 150 – 200 liradan aşağı yevmiye almıyorlar. Garsonların yevmiyesi 70 liralara düştü. Bu gidişata bir dur dememiz lazım.

Eğer turizmi kurtaracaksak Sayın Mehmet Nuri Ersoy'un dediği gibi **Türkiye, gastronomiden de gelir elde etmeli.**

110 Marka bir odayı sattığımızda müşterilerden de 110 Mark da ekstra hasılat yaptığımızı biliyorum. Günlük 110 Mark ekstra harcama yapan bir müşteri akşam yemeğinin yanında bir çok ekstra harcamalar yapıyor. Otelde ithal, yerli her türlü içecek, karidesler, dil balığı, sarılmış, deniz mahsulleri, kokteyller, yok balık yumurtaları, havyarlar gırla gidiyor. Şimdi nereye getirdik sektörü; tavuk ciğerinden, tavuk taşlığından, soya etinden harmanlanmış baharatla köfte, ızgara, kırmızı et niyetine Allah kabul etsin.

Türkiye bu kadar mutfağı zengin bir ülke. Gerçekten **Türk mutfağı**, Anadolu mutfağı çok zengin. Topkapı Sarayının oradaki Konyalı bir tatlı standı açardı, sadece 50 çeşit hamur tatlısı. Antakya bir gastronomi şehri, Antep bir gastronomi şehri, Afyon bir gastronomi şehri.

Misafirlerimize sunmamız gereken yiyecek içecekler bunlar mı olmalıydı? Damaklarında unutamayacakları tatlarla ayrılabilirlerdi ülkemizden.

Türkiye'nin her yeri bir cennet ve Türkiye'nin kalkınmasında 81 ilde, 3600 ilçede turizm için bulacağımız bir olanak mutlaka var. Çıkın Akseki'ye düğmeli evler, Demre'de Noel Baba, Alanya'da sınırsız olanaklar, yaylalar, rafting yapılacak dereler, yörük çadırları, ılıcalar, kaplıcalar,

kükürtlü çamur banyoları, ne ararsanız var, **alternatif turizm** yaratılabilmek için. Tabii ki, turizm yatırımcıları arkadaşlarımız bunları mutlaka düşünüyorlardır ve nereden girebiliriz ve nereden çıkabiliriz diye herkes araştırıyor. Ancak benim isteğim çocuklarımıza **yaşanabilir bir çevre** bırakalım. Hocam da ifade etti Antalya'ya gelen turistler, kirlilik bıraktı diyor. Her gün bir milyon turist Antalya körfezinde denize giriyor, en az bir milyon da yerli giriyor. Her biri girerken 3 gram güneş yağı sürünsün **her gün 6 ton güneş yağını denize karıştırıyoruz**. Bu örnekleri istediğimiz kadar çoğaltılabilir.

Sahilde betonlaşma örneğin. Ben Alanya'da Damlatış plajında daldım 20 metreden denizin dibini görebildim. Şimdi mümkün mü bu? Mavi bayraklı Konyaaltı'nda 3 metre sahilde göremiyorsunuz dibi.

Biz denizlerimizi, doğamızı tüketiyoruz. Deniz bitti dedi, Sayın Burhan bey çok doğru, katılıyorum. Bu deniz henüz bitmiş değil ama bitmesine çok yakın. Türkiye henüz duvara toslamamış.

Zaman zaman ümitsizliklerimiz de oldu. Dış siyasette, iç siyasette katılmadığımız uygulamalara, onaylamadığımız iktidarlara denk geldik. Herkesin görüşüne saygım var ama bu iktidarla da, seçimle, sandıkla gitmez noktasına gelmiştik. İstanbul, Ankara, İzmir, Antalya gibi büyükşehirlerin sandıkla iktidar değiştirebildiğini görmek hepimize yeniden bir ümit verdi. Acaba hakikatten Türkiye'de halk demokrasiye sahip mi çıkıyor? Bir ellerinde havuç bir ellerinde sopa, halka bir yandan tehdit bir yandan vaat. Bu dayatmaya rağmen halkın %50'si hala biat etmemiş ve direniyor. Demokrasiden

vazgeçmiyor, yaşam haklarından vazgeçmiyor, yaşamına müdahale edilmesinden, kültürüne, inançlarına, kimliğine, kişiliğine müdahale edilmesinden hoşlanmıyor.

Demek ki maya tutmuştur. Türkiye Cumhuriyeti mayası tutmuş o zaman. Başta duvara tosladık dedim ama, demek toslamamışız hâlâ. Duvara toslamaktan kurtulabileceğimiz bir U dönüşü yapabileceğimiz bir mesafe var o zaman. Hepimiz sorumluyuz bundan, hepimiz aklımızı başımıza alıp süratle el birliği ile bu ülkeyi yeniden demokrasiye, yeniden adil paylaşımına taşıyabiliriz.

Turizm, temiz bir doğa, güleryüzlü insanlar, kaliteli ürünler, kaliteli tesisler istediği kadar, özgür ve güvenli, **demokratik bir ortam da istiyor.**

Esnaf niye turizmden pay almasın, niye acenta-otel-alışveriş merkezi üçgenine hapsolsun ki, turizm? İşçisine, çarşısına herkese turizm diyelim.

Tuncay Neyişçi hocamız diyor ki, “*halksız turizm olmaz!*” Çok doğru söylüyor.

Turist Alanya’ya geldiğinde insanların robot gibi işten eve, evden işe gelip gittiğini görürse, yaşamayan bir Alanya görürse ve tecrit edilmiş izole bir tatil yaşarsa, memleketine *güzel bir Alanya gördüm* diye döner mi? **Alanya’da 80’li yıllarda benim gördüğüm festivaller olurdu, müzikler olurdu, çarşıda eğlenceler olurdu, turizm haftaları kutlanırdı. 27 Eylül Dünya Turizm Günü kutlanırdı, biz ona “Turizm İşçileri Günü” diyoruz.**

4-5 yıldızlı mermer saraylar yaparken ciddi de yatırımlar yapılıyor aslında bu kadar yatırıma bile gerek yoktu. Çok daha küçük yatırımlarla çok daha büyük istihdamlar

da yaratılabilirdi, çok daha büyük misafir kitleleri de ağırlanabilirdi. Bütün bunları gözden geçirmek için geç kalmış değiliz.

Turizmimizi çeşitlendirerek, sağlık, inanç, kültür, spor kongre kış ve diğer alternatif dallarda yayılarak sezonları uzatarak ve tercihen 12 aya yayarak, ülkemizin ihtiyacı ve hakkı olan seviyeleri yakalayabiliriz.

Turizmin gelirlerinin işçilerle, esnaflarla, halkla paylaşılması, ülkemizin topyekün kalkınmasına hizmet etmesinin sağlanması olmazsa olmazdır. Otel, AVM ve acenta üçgeninden kurtarılması şarttır. Bu güzel ve yararlı olacağına inandığım toplantıyı düzenleyen Sosyal Demokrasi Derneğine ve çok değerli katılımcılara, bana bu fırsatı verdiğiniz ve sabırla beni dinlediğiniz için, saygılar sunuyorum, teşekkürler ediyorum.

AYDIN ESEN - Çok teşekkürler Sayın Yahyaoğlu. Şimdi Erkan Demirci, buyurun.

ERKAN DEMİRCİ:

Şehir plancısı, Cumhuriyet Halk Partisi Antalya Büyükşehir Meclisi ve Alanya Belediye Meclisi üyesi.

Herkes burada turizmin mutfağından geliyor. Herkes çok iyi bildiği işi anlatıyor. Ben de turizmle, ekonomiyi tetikleyen o 54 sektöründen birisiyle ilgili sayılıyım ama doğrudan içerisinde olan biri değilim. Onun için kendi planlama mesleğim açısından konuyu irdelemek isterim.

Biliyorsunuz turizmin sıçraması -az önce de Burhan bey tarafından bahsedildi- 1984 yılında Turgut Özal döneminde

çıkan teşvik kanunu ile beraber başladı. O dönem ciddi anlamda devlet teşvikleri verildi hatta bir miktarda **kontROLSÜZ yüksek emsaller verildi**. Turizm merkezleri oluşturuldu, turizm alanları oluşturuldu. Yetkilerle alakalı bir takım düzenlemeler yapıldı, planların bazı bölgelerde yapılanma yetkisi turizm bakanlıklarına verildi, bazı bölgelerde de belediyelere. Tahsisler başladı, orman arazilerinden tahsisler. Birtakım ekonomik anlamda teşvikler yapıldı ve hızlı bir yapılaşma sürecine girildi. Düzensiz yapılaşma 90 yılına kadar sürdükten sonra baktılar ki, kıyılar elden gidiyor. *Kıyılarla ilgili düzenleme yapılması lazım, kıyı kanunu çıkaralım* dediler. Kıyı Kanunu 1992 yılında çıkarıldı. Orada işte *“kıyının ilk 50 metrelik bandı kamuya açık yeşil alan olarak düzenlenecek. İkinci elli metrelik bandı günübirlik kullanımlara ayrılacak. Bundan sonra 100 metreden sonra turizm tesisleri yapılabilir”* düzenlemesi getirildi. Bu da yine kamusal alanda bir takım sorunlara yol açtı çünkü o döneme kadar yapılanlar vardı, başta yapmayanlar zarar gördü. Sonra *“kısmi yapılaşma”* diye bir tanım getirdiler, *%50’si yapılaştıysa kalan kısmı da yapılabilir* denildi. Zorlayıp çıkardıkları kanun ile nasıl bir yapılaşma olduğunu şu an görüyoruz işte. Turizm Antalya’da gelişmeye başladı bu süreçte. Turizmin mekana bir takım etkileri olduğu gibi mekanın da turizme bir takım etkileri olduğunu bu arada gözlemledik.

Turizm planlaması adıyla bir sektör gelişmeye çalıştı fakat devlet burada da çok tutarlı davranmadı. Bu davranış 80’li yıllardan bu tarafa bütün hükümetlerde var. **Bugün planlamayı yapma yetkisi anlamında tam bir kargaşa var**

ülkemizde. Belediyeler imar planı yapmaya yetkili, Kültür Turizm Bakanlığı imar planı yapmaya yetkili, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı imar planı yapmaya yetkili, Özelleştirme İdaresi imar planı yapmaya yetkili, Toplu Konut İdaresi imar planı yapmaya yetkili.

Şimdi Antalya Büyükşehir Belediye Meclisinde il çevre düzenleme planları, nazım planlarını yapmaya çalışıyoruz. Önümüze dosyalar hazırlanıyor geliyor. Koca Antalya’da il sınırında bütününde bakıyoruz 4’te 3’ü pasif sadece 4’te biri aktif geliyor. Neden, çünkü o 4’te 3’ü belediyenin yetki alanı dışında. Turizm Bakanlığı’nın planlama yetkisine dayalı tabiat varlığı var orada, dolayısıyla Çevre Bakanlığı’nın planlama yetkisinde. **Bütüncül anlamda bir planlama yapılması maalesef mümkün olmuyor, birbirinden kopuk plan kararları oluşuyor.** Tabi emsal farklılıklarından dolayı mekana yansması sorunlu oluyor. Yapılaşmalarla ilgili getirilen kriterler turizm bakanlığında farklı, belediyede farklı, çevre bakanlığında farklı olmasından dolayı mekana yansımalarında işte bu gördüğünüz silüetler ortaya çıkıyor.

Bu sorunlar da beraberinde nitelikli turizmin nasıl olacağı, planlı bir kent, kimlikli bir kent, özgün bir turizm planlaması sorunlarını yaratıyor. Bir otel yapılıyor, hemen o otelin karşı caddesinde barakalar diziliyor yan yana, ticaretler kendi kendine böyle oluşuyor. Hiçbir nitelik yok, hiçbir kimlik yok. Kimliksiz kentlerimizin parsel parsel planlamaları böyle yapılıyor maalesef. Böyle mitoz bölünme gibi bölünerek çoğalıyor. Bu şekilde çoğala çoğala **kimliksiz kentlerle** karşılaşıyoruz, özgün mimarisi olmayan kentlerle karşılaşıyoruz.

Kısmen bakın bunların korunduğu Kuzey Ege’de, İzmir’in körfezinde Alaçatı gibi bölgelerde bazı kimlikli planlamalar var ama bizim bölge ilk yapılaşan yer olduğu için turizmde çok kimliksiz olarak gelişti. Nispeten daha sonra Kundu ve Belek bölgesi sonradan geliştiği için biraz daha nitelikli tesisler oluştu. Ama oradaki tesislerde devasa tesisler. O da kitle turizmi, butik otel turizmi gibi bir tercih sebebi. Biz burada **kitle turizmine döndük**. Dolayısı ile bütün bunlar bir araya geldiği zaman da gelen turistin niteliği maalesef daha düşük. Az önce İbrahim bey de anlattı İspanya’da 10 kat daha pahalıya oda kahvaltıya geliyor ama burada her şey dahil fiyata geliyor. Bunun nedenleri arasında mekânsal etkilerde var.

Bunun dışında siyasi kısmı var, **dış politikada yapılan yanlışlıklar**, yanlış söylemler. Ülkenin imajı maalesef Ortadoğu ülkesi gibi bu da yine buraya gelmek isteyen insanların tercihlerini etkiliyor diye düşünüyorum.

Ne yapabiliriz bundan sonra? Aslında biraz daha kurallı ve kimlikli kentler oluşturmaya çalışabiliriz. Alanya için herşey bitmiş midir, bitmemiştir. Alanya’da bizim çok güzel bir kalemiz var, UNESCO dünya kültür mirası listesine girmeye aday bir **kale**. Çünkü dünyada Selçuklu döneminden kalma bu derecede ayakta kalmış fazla bir örnek yok. İşte bir Tophane mahallemiz var, içerisinde özgün yapılar duruyor aslında, Alanya’ya gelen turistlerin çoğu oraya girmiyor oraya, bilmiyor bile.

Trajikomik bir durum değil mi? Yılda 4 milyon insan geliyor bunların sadece 200-250 bini Alanya Kalesine çıkıyor. Yüzde 10’u bile değil yüzde 5’i. Şimdi teleferik yapıldığı için

nispeten arttı. O da tartışıldı silueti nasıl etkiler falan diye ama en azından 1 milyon kişi kaleye çıkmaya başladı, gelenlerin yüzde 25'i. Biz hala 3 milyon kişiyi kaleye çıkaramıyoruz. 3 milyon kişi geliyor otelinde güneşleniyor, yatıyor, uyuyor, yiyor, içiyor çekip gidiyor. Onun dışında bir şey yok yani. Ondan sonra biz 12 ay turizmi nasıl yaparız, bunu anlatmaya çalışıyoruz. Sadece denizle güneşle bu şekilde oluyor.

Bizim bunun yanına kültürü koymamız lazım. Ben burada kış turizmi, golf turizmi Alanya için çok da başarılı olacağını düşünmüyorum ama kültür turizmi pekala olabilir. Kaleyi değerlendiremiyoruz. Bakın kale dışında **Alanya'nın 70 km'lik sahil bandında onlarca antik kent var.** Hiç birisine 1 kişi bile gitmiyor, bilmiyorlar çünkü. Gerek Kültür Bakanlığımız, Turizm Bakanlığımız, gerek ilçe belediyemiz gerek büyükşehir belediyemiz bunlarla ilgili çalışmalar yapıp gelen turisti sokağa çıkarabilse, ben o sayının da, niteliğin de artacağını düşünüyorum.

Ben yurt dışına yaz aylarından daha çok kış aylarında gitmeyi seviyorum. Aralık ayında gidiyorum heryer ıslıl. Niye Aralık ayında bize ziyaretçi gelmesin. Bunu sağlamak çok zor değil ki. Bunun çözümleri biliniyor ama maalesef **kurumlar arasındaki iletişimsizlikten dolayı bu örgütlenme sağlanamıyor.**

Ben görüyorum ki, otellerde çok güzel hizmetler alıyoruz. Dışarı çıkıyoruz bir restorana giriyoruz, bir esnafa gidiyoruz orada öyle bir **muamele** ile karşılaşıyoruz ki bende anlıyorum niye turistler otellerinden çıkmıyor. Bunların eğitimleri maalesef esnafa yeterli seviyede verilemiyor. Turist de bir **güvensizlik** oluşuyor, acaba kandırılıyor muyum diye.

Bunların bir şekilde düzeltilmesi, **kontrollü bir yapı oluşturulması** ve **özgün kimlikli bir şehir oluşturulması** turizmimizin gelişmesi ve niteliğinin artması açısından gerekli diye düşünüyorum. Teşekkürler, çok uzatmayacağım.

AYDINESEN: Çok teşekkürler sayın Demirci. Konuşmacı arkadaşların asıl sorunlarla birlikte önerileri de söylemeleri güzel bir olay. Bu önerilerden yola çıkarak sorunlarımızı ve çözümlerini derli toplu bir araya getirebiliriz.

Evet şimdi sayın Paulina Müftüoğlu

PAULINA MÜFTÜOĞLU -

Alanya Belediye Meclis Üyesi

Bu sene Alanya Belediye Meclis üyesi seçildim. Aynı zamanda Kültür ve Turizm Komisyonunun da başkanıyım. İlk toplantımızı da gerçekleştirdik. Burada olmamın sebebi de bu. Çok mutluyum burada olmaktan. Çünkü sizin önerileriniz ve şikayetleriniz bizim için, Belediyemiz için çok önemli.

Ben de yaklaşık 20-25 senedir burada oturuyorum Finlandiya asıllıyım ama eşim Alanyalı. Bizde 20 senedir turizmin içinde esnaf olarak ya da otelci olarak bulunuyoruz. Eşim şehir planlamacısı olduğundan birçok konuda bilgi sahibiyiz. Alanya için yapılabilecek çok hizmetler var. Aslında çok şeyler yapılıyor aynı anda ama **bir eksikimiz var; koordinasyon ve işbirliği** diye düşünüyorum. Bu çok önemli. Sendikalarla, derneklerle, vakıflarla bir işbirliği koordinasyonu olsa **Alanya'nın tanıtımını yurt dışında** daha iyi yapabileceğiz. Örneğin Belediye çok çeşitli festivaller, etkinlikler düzenleniyor, daha önce Alanya'da bulunduğum

zamanlarda gördüm **her gün bir organizasyon var ama bunların tanıtımı yok.**

Yurt dışında tanıtım çok önemli gerekli **planlamayı biraz daha erken yapabilirsek** çok güzel bir ilerleme sağlayacağımıza inanıyorum. **Planlamada** oldukça fazla eksiklikler var hangi konuda olursa olsun planlama her zaman Türkiye’de es geçilerek çok fazla önemsenmiyor. Bu meclis beş sene devam ediyor, bu planlamayı şimdiden yapabilirsek beş sene sonra daha güzel sonuçlara ulaşacağız.

Alanya’nın turizmini 12 aya yaymamız lazım. Konuşmacıların söylediği gibi bu şehir belki kayak merkezi olmuyor ama kültür açısından çok zengin ve önemli bir yere sahip. Diğer tarihi kentlerimiz gibi **Alanya’da da o kadar dolaşılacak yer var ki, turistlerin çoğu bunları bilmiyor.** Bunlar için **bir harita oluşturarak** tanıtım yapmamız, numaralandırmamız ve buralara ulaşımı sağlamamız gerekiyor. Bu şekilde Alanya’yı çok daha iyi bir seviyeye taşıyacağız diye düşünüyorum.

Alanya’nın değerlerini saymakla bitiremiyoruz. **Alanya’nın yöresel yemeklerini daha farklı tanıtılabilmeyi,** bunları otellerimizde daha fazla ikram edebilmeyi çok isteriz

Tur operatörleri Alanya’ya turist getiriyor, bu çok önemli. Fakat Turizm Bakanı’mızın da dediği gibi **bireysel turistleri buraya çağırabilirsek,** bu kalite oranımızı da yükseltecektir, fiyatlarımıza da olumlu şekilde yansiyacaktır. Bireysel turizmin artmasıyla birlikte kış turizmi de canlanacaktır. Alanya’daki turizmi 12 aya çıkarabiliriz, yeterli planlı çalışabilelim.

Sizi dinleme fırsatı bulduğum için çok mutluyum. Önerileriniz ve şikayetleriniz her zaman bizim için çok

önemlidir. Hep birlikte Alanya'yı daha ileriye taşıyacağız. Hangi partiden, hangi dernekten olursak olalım hepimizin hedefi aynı Alanya'yı daha da ileriye taşımaktır.

Teşekkür ediyorum.

AYDIN ESEN – Çok teşekkürler Sayın Müftüoğlu. Burada gerçekten güzel, teknik bir çalışma yapıyoruz. Turizm sektörü ve Alanya'yı nasıl dünya markası haline getirebiliriz diye. Aslında icra makamında belediyeden de arkadaşlarımızın olması çok iyi. Alanya'da turizmle ilgili esnaf dernekleri, şu an masada olmayan diğer örgütler, sivil toplum kuruluşları belli aralıklarla bir araya gelip bu sorunlara ortak çözümü arama, ortak akli bulma toplantıları yapılıyor mu bilmiyorum. Çünkü pastanın büyümesinden herkes faydalanacak, yani sadece bu masada oturanlar değil, sadece Alanyalılar değil, sadece Antalya değil, Türkiye faydalanacak, dünya faydalanacak. Çünkü kaliteli hizmeti makul fiyata vereceğiz, kalitenin düşmesini engelleyeceğiz, daha profesyonel çalışılacak, işçi hakları güvenceye alınacak. Bir süreci hep beraber yapabilmeliyiz.

Şimdi sözü Elvan Güneş'e veriyorum.

ELVAN GÜNEŞ

ALTAV - Alanya Turizm ve Tanıtma Vakfı.

Biz 2000 yılından beri vakıf olarak Alanya'nın bölgesel tanıtımını yapıyoruz. Türkiye genelinde tekiz, çok başarılı bir tanıtım faaliyeti sürecindeyiz. Türkiye'de de örnek gösteriliyoruz. Destinasyon tanıtımını Alanya Tanıtım Vakfı olarak biz yapıyoruz. Çatımızın altında farklı kurumlar ve STK'lar var. Alanya Kent Konseyinden, Şoförler Odasından,

Alanya Belediyesinden temsilciler var. Belediye Başkanımız aynı zamanda vakfımızın da başkanı. Alanya Turistik İşletmeciler Derneği bizim hayat damarlarımızdan bir tanesi. Sürekli birlikteyiz. Ben aynı zamanda Alanya Turistik İşletmeciler Derneği Genel Sekreteriyim Burhan Başkanına da burada herkesin içinde ve özellikle çok teşekkür ediyorum. Her tanıtımda, her eksikimizde, her bilgi ihtiyacımızda bize abilik yapıyor. Dolayısıyla doğru yolda ilerlemeye hep birlikte çalışıyoruz.

Fuarlar bizim tanıtım faaliyetlerimizin en önemli ayaklarından bir tanesi. Şimdiye kadar yaklaşık her yıl 30 fuara gidiyorduk ama yeni bakanımız maalesef bu fuarları 24'e indirdi. Daha önce Turizm Bakanlığı yaklaşık 150'nin üzerinde fuara katılıyordu, bizde bu 150 fuarın içerisinde 30'una katılarak bölgemiz için önemli olan alternatif pazarlara yönlendiğimiz ülkelerde Turizm Bakanlığı çatısı altında bölgemizin tanıtımını yapıyorduk. Amaç orada sadece broşür, kalem v.s dağıtmak değil biz acaba *Alanya'ya oradan neyi getirebiliriz* diye gidiyoruz. Her gittiğimizde elimiz kolumuz dolu dönüyoruz. Getirdiğimiz pop starlara Alanya'da klipler çektiriyoruz. Birçok blogger'ı Alanya'ya davet ediyoruz. Önümüzdeki günlerde yine bu sürecimiz devam edecek. O anlamda fuarlar bizim için bir irtibat noktasıdır. Çünkü oraya gittiğinizde yeni kişileri tanıyabiliyorsunuz, yeni kişilere dokunabiliyorsunuz. Dolayısıyla bu yolla birçok organizasyonu Alanya'ya kazandırabiliyoruz. Şimdi bu 30 fuardan maalesef 24 fuara düştük. Bu fuarların içerisinde bizim için çok önemli pazarlar var. Mesela İskandinav pazarı. İskandinav pazarında yokuz, Baltık bizim için

önemli yokuz, Macaristan’da yokuz. Birçok ülkede özellikle Alanya için önemli pazarlarda artık Alanya olarak tanıtım faaliyetleri yapmakta zorlanıyoruz. Baltık pazarında bu sene kendi bütçemizle bir şekilde katıldık ama doğal olarak bizim de finansal sıkıntılarımız olduğu için eskisi gibi bu fuarlara katılımımız mümkün görünmüyor. Bakanımıza bunu zaten iletmiştik ama farklı perspektiften baktığı için zannediyorum gelecek yıl bu 24 sayısı biraz daha geriye gidebilir.

Şimdi biz bölge olarak turizmde bir takım olumsuzluklar yaşıyoruz. Ben de otelciyim. Biz maalesef çok **kontROLSÜZ büyüyen bir sektör** olduk. Planlanmadan büyüdük bu da beraberinde birçok sorunu getirdi.

En önemli sorunlardan bir tanesi **kalifiye personel problemi**. Evet okullarımız azdı ama mevcut okullarda eğitim alan arkadaşlarımızı da kaybediyoruz, sektörde tutamıyoruz. Bu bence patronların ya da işverenlerin istediği bir durum değil. Onlar da isterler 6 ay, 7 ay, 1 sene otelini açık tutmayı. Dünyanın yatırımını yapmışsın niye kapatsın ki otelini? Biz de istiyoruz ki istihdam yaratalım ama sonuçta sektörün de bir gücü var. İşverenin de bir gücü var, bir yere kadar istihdam eder. Geçmişte çok daha fazla açık tesis vardı ama tesisler çoğaldıkça, turizm sezonu maalesef 8 aydan, 6 aylara düşünce personelin tamamını istihdam etmekte zorlanıyor.

Fonlama konusuna gelince, evet İşsizlik Fonu’ndan bir kaynak aktarıldı. Ben çok katılmıyorum ama sektörün de fonlanmaya ihtiyacı var. Korkunç bir 2016, 2017 yaşadık. Sonuçta işveren varsa çalışan var. İşveren olmazsa kimi nerede istihdam edeceksiniz? Burada hepimiz aynı geminin içerisindeyiz dolayısıyla batarsak beraber batacağız,

çıkarsak da beraber çıkacağız. Ben sektörün desteklenmesi gerektiğine her daim inanıyorum. Çünkü bacasız sanayi diyoruz, yerinde üretim yapıyoruz, 54 sektör bizden direkt besleniyor. Bugün sadece çevrenize bir bakın; Bursa'ya bakın, Kahramanmaraş'a bakın her yerde kapanan fabrikalar oldu 2016'da, 2017'de. Neden kapandı bu fabrikalar, kim alışveriş yapıyordu buralardan? Turizm sektörü birçok sektöre hayat veren bir sektör. Dolayısı ile her daim bu sektörün önünün açılması lazım.

Bakın bizim, turizm sektörünün bir **birlik yaşamız dahi yok**. TURSAB'ın eski de olsa bir yasası var. Şimdi umutluyum, turizmi bilen bir turizm bakanımız var. Ümit ediyorum ki, bu konuda çaba sarfedecektir, bu bizim için çok önemli bir konu.

Sürdürülebilir turizm dedik, sürdürülebilir turizm için önce **Antalya havalimanına direk uçuşları arttırmak lazım**. Evet bu sene planlamalar oldu bazı ülkelere ama bu ülkelerin direk uçuş ayağını çoğaltmak lazım. Sizce turizm ne ile başlar? Ulaşımla başlar değil mi. Siz ulaşımı çözmediğiniz zaman ne yaparsanız yapın, sezonu 12 aya çevirebilmemiz mümkün olmaz. Onun için ulaşım problemini öncelikle çözmemiz lazım.

Biliyorsunuz esasında **sağlık turizmi** konusunda Türkiye olarak bir numarayız. Özellikle İstanbul bunun merkezi ama bunu Türkiye geneline neden yaymayalım? Bugün neden o pastanın bir kısmını Akdeniz çanağına, Antalya'ya bölmeyelim? Bu yapılabilir. Gelen misafirler hem sağlık hizmetini alır hem 2-3 gün yerine 1 hafta konaklar. İklim müsait, altyapı müsait, sağlık hizmeti alacak altyapısı da var Antalya'nın. Sürdürülebilir turizm için hükümet, bakanlık zaten bir adım attı ama bunun

çoğalmasa lazım. Zannediyorum gelecek yıllarda bunun çok büyük ivmesini, faydasını hep birlikte göreceğiz.

Festivaller konusuna da değinmek istiyorum. Alanya'daki festival hareketliliği, Alanya'daki organizasyon eminim ki, Türkiye'nin birçok yerinde yok. Her gün bir organizasyon oluyor. Bu organizasyonların bir kısmını, tarihi önceden belli olanları gittiğimiz fuarlarda acentalara özellikle söylüyoruz ama maalesef 1 yıl sonra **yapılacak ne festivalin, ne spor organizasyonlarının tarihlerini alamıyoruz**. Bırakın acentaları biz kendi web sayfamızdan, sosyal medyadan tanıtımını yapmak arzusundayız ama yapılacak organizasyonları ya 2 hafta önce öğreniyoruz ya 1 ay önce öğreniyoruz. Tarihi belli olmayan bir organizasyonun tanıtımını doğal olarak yapamayız.

Evet benim şimdilik söyleyeceklerim bu kadar. Özetle, ulaşım önemli bir problem, personel konusunda da otellerimizi 12 ay açmaya başlarsak kalifiye elemanı sektörde tutabiliriz.

Çok teşekkür ediyorum bu fırsatı verdiğiniz için. Sağolun

AYDIN ESEN: Çok teşekkürler sağolun. Çalışanlar sektör dışına çıkıyor derken devamlı çalışabileceği yerlere gidiyor anladığım kadarıyla.

ELVAN GÜNEŞ: 12 ay sigortam yatsın istiyorlar doğal olarak.

MUSTAFAYAHYAĞLU: Daha kötü bir yere de kaçıyor. Diyarbakır, Van'dan, Ağrı'dan, Konya'dan, Isparta'dan, Trabzon'dan sezonluk işçiler geliyor. Bu çocukların çoğunun

bir ayağı köyde. Çalışan çocuklar çok genç çocuklar yani 18 – 25 yaş aralığı turizmde en yoğun çalışan işçi. Bu çocukların bir ayağı köyde. 6 ay ya da 4 ay -*Kuzey Ege’ye Ayvalığa doğru gidildiğinde 2 aya iniyor-* turizmde çalıştıktan sonra memleketlerine dönüp baba evlerinde tarıma devam ediyorlar. Yani **bir ayağı köylü, bir ayağı işçi** durumuna giriyorlar. Turizm için bir facia bu. Alanya’da bir sürü yanlışlıklar yaşanıyor. Turizm işçisi biraz daha farklı bir işçidir. Bizim bir genel müdürümüz vardı *“Turizm işçisinin parmakları biraz ince olur. Parmakları kalın olanlar inşaatlarda çalışır, parmakları ince olanlar biraz daha böyle prezentabl olacak bunlar turizmde çalışır.”* derdi.

Şimdi hiçbir eğitim almamış insanları Almanya’ya da gönderdik, Almanya sonuçta *“Hoş geldin Ali”* diyen ülke sonra *“Türken Raus”* demeye başladı. 81 vilayetten hiçbir eğitim almamış çocukları buraya getirip de ucuz işgücü diye turizme direk dahil ettiğinizde Türkiye’nin itibarını zedeleyen sonuçlar da doğuruyor. **Turizm işçisi, turizm işçisi olmalı, turizm işçisi kalmalı.** Bu eğitimi almalı ya da bir cüzdan bulduğunda götürüp güvenlik müdürüne teslim edecek kadar da o kültürün içinden gelmeli. Biz bunları yaşadık ve de gurur duyduk. Çalıştığımız iş yerinin rozetini taşımaktan gurur duyduk. Çünkü bir aidiyet duygusu gelişti. O cüzdanın içine sığmayacak kadar kıdem tazminatımız vardı bizim. O cüzdanın içine sığmazdı. Tenezzül etmemizin sadece ahlaki bir boyutu yoktu maddi bir boyutu da vardı. *“O cüzdan için ya da o yüzük, o saat, o gözlük için niye kıdem tazminatımı, işimi riske edeyim ki götürüp güvenliğe, ön büroya teslim ederim.”*

Teşekkür ederim

AYDIN ESEN: Sorun burada herhalde öncelikle sezonu uzatmak 12 ay iş garantisi olacak bir mekanizmayı oluşturmak ki Antalya, Alanya bu konuda da oldukça şanslı bir beldemiz. Bunun çözümü de aslında buradaki gibi yapılacak toplantılarda bulunabilir, bulunulmalı.

Şimdi söz Nurhan Özcan'da.

NURHAN ÖZCAN:

Alanya Kent Konseyi.

Ben Alanya Kent Konseyi hakkında biraz bilgi vereyim. Halkın sorunlarının halkın menfaatleri doğrultusunda çözülmesini, yaşadığı şehirdeki kent kimliğinin, çevrenin korunması için halkın yanında çalışan bir kuruluşuz diyebilirim. Bütün sivil toplumları, odaları, dernekleri, siyasileri, muhtarları içimizde barındıran sivil toplumun en üst kademesi çatı vazifesi gören bir yapıyız.

Şimdi burada konuda duayen arkadaşımız Burhan Bey ve diğer arkadaşlarımız turizmdeki genel bilgilendirmeyi yaptılar. Ben de halktan gelen genel problemlerle alakalı biraz bilgi vermek istiyorum. Daha öncesinden Alanya'ya baktığımız zaman buraya kaliteli bir turist akını vardı. Gelen bu turisti *otelde nasıl tutabiliriz* diye düşünüyorduk. Ama şu anda **all inclusive** (herşey dahil) sisteminden dolayı şimdi bu turistleri *nasıl dışarı atabiliriz* diye düşünüyoruz. Gelen sistem bu yöne kaydı. **İpek halılar satılan Alanya'da şu anda bir tshirt, bir simit bile satın almayan turistle karşı karşıyayız.** Bunun nedenini neye bağlamamız lazım? Acaba onlarda mı bir sorun var yoksa bizde mi sorun var? İğneyi kendimize batırmamızda fayda var. Bir kere bu ulusun, **bu ülkenin politikacılarının,**

bakanlarının diplomatik bir dil kullanması gerekiyor, kucaklaması gerekiyor. Ayrıyeten **biz hangi turiste hitap edeceğiz** acaba, Arap turiste mi hitap edeceğiz, Avrupalı turiste mi hitap edeceğiz? Bilmiyoruz arkadaşlar. Eskiden İskandinav ülkesinden gelen bir turistle Rus turisti bile yan yana koyamıyorduk çünkü bir farklılık var, kültür farklılığı var. Şimdi gelinen noktada apayrı bir politikaya yöneldik.

Bu şehir turizmden para kazanıyor, turistten kazanıyor. Onun için de bizim akıllı selim politikalara ihtiyacımız var. Böyle baktığımız zaman **şehrimizin bir kimliği olması lazım. Mimari bir kent kimliği olması lazım.** Bakıyorum Selçuklunun kışlık başkentiyiz biz; Kızıl Kule, Tersane ve Kale hakikatten dünyada eşi benzeri rastlanmayacak kadar güzel. Bu renkliliği bu mimariye, kentimizin kimliğine de yansıtabilseydik ama maalesef bu yok.

Şehirlerde ekolojik denge bozuluyor, bütün bu camlı binalardan oluşan sıcaklık artışı var biliyorsunuz. Bunlara çözüm bulunması gerekiyor.

Kıyı şeridimizin kesinlikle ihlal edilmemesi gerekiyor. Turizmciler, otelciler biliyorsunuz ki kıyı şeridini ihlal ediyor arkadaşlar. Şimdi de sırada deniz var, deniz kenarına beton konulmaz. Turist geleceği zaman kuma ayağının değmesi için geliyor. Bir de ayrıyeten artık turist güneşe geliyor, denize geliyor ama doğal güzelliğe de geliyor.

Doğamızı korumamız lazım, şehirlerimizde yeşil alanların çoğaltılması lazım, meydanların çoğaltılması lazım. Alanya’ımızda bir meydanımız yok. Böyle bir *kayda değen* bir meydanımız yok. Bunun planlanması gerekiyor.

Fiyat kontrollerinin yapılması, fiyatların kesinlikle

kontrol edilmesi lazım. Her yerde ayrı ayrı fiyatlar var. Şehir içinde esnafların bu konuda dikkatli olması lazım. Bu alanda odalarımızın yani şehirdeki yöneticilerin bu alanda dikkatli olması gerekiyor.

Şimdi **gastronomi** diyoruz, otellerde Alanya'ya has yöresel yemeklerin verilmesi gerekiyor fakat şimdi ürünlerin girdi fiyatlarına da bakmamız lazım. Bugün soğan ne kadar bilmiyorum.

Bu ülkenin turizm politikası tarımla paralel gidiyor. **Tarım politikasının çok iyi olması gerekiyor** ama ülke olarak bu konuda sınıfta kaldık. Mazot fiyatının düşmesi gerekiyor, ilaç fiyatının düşmesi gerekiyor ki biz de çiftçimizi teşvik edelim. Çiftçi bugün kazanamazsa, ürettiğini uygun fiyata satamazsa üretmekten vazgeçer. İthal edilecek tarım ürünleri hem bize pahalı yansıyacak ve hem de dışarıya bağımlı kalacağız. Bu tarım politikasının da bir an önce halledilmesi gerekir diye düşünüyorum.

Demokratikaçıdan **gerçek bir demokrasiyi** hissettirmemiz gerekiyor dışarıya. Çünkü huzur ve sükunetin, demokrasinin olduğu ülkelere turist gelir.

Bir de ben turizmi bir sektör olarak **eğitimle** ilişkilendiriyorum. Bir ülkenin eğitim sistemi, eğitim politikaları iyiye her alanda gelişmiş demektir.

Sözlerimi böyle bitiriyorum, teşekkür ediyorum.

AYDIN ESEN: Teşekkürler Nurhan hanım.

Evet Hüseyin Çetin Bey buyrun.

HÜSEYİN ÇETİN:

Alanya Eğitim-Sen Şube Başkanı

Merhabalar. Ben öncelikle davetiniz için teşekkür ediyorum. Konukları Alanya Eğitim-Sen şubesi adına selamlıyorum.

Ben aynı zamanda 30 yıldır bir öğretmenim. Şu anda da 4. sınıf çocukları okutuyorum. Markete götürmüştüm öğrencimi, oradan poşet almaya gelince kasiyer dedi ki *“poşet 25 kuruş, paran yoksa alamazsın.”* Çocuk dedi ki *“öğretmenim param çok olsa acaba alabilecek miyim?”* Burada çocuk şunu anlatmaya çalıştı bize; *“demek ki paran varsa sahillerimizi, kıyılarımızı, ormanlarımızı ülkemizin en güzel kaynaklarını kirletebileceğiz. Turizm adına tarımsal alanlara oteller yaparak yok edebileceğiz, ırmaklarımıza, çaylarımıza istediğimiz gibi HES kurabileceğiz.”* Bunları çağırıştırıyor bana, öncelikle belirtmek istedim .

Bir de siyasi iktidarların turizmden ne anladığını halkımıza anlatması lazım. Burada hem işverenlerimiz hem de işçilerin sendika başkanımız gerekli konulara değindi. Biz bir çok organizasyon konusunda, büyüme konusunda, faizler konusunda her yılın verilerini görüyoruz ama turizmde ne getirimiz olduğunu duymadık şimdiye kadar. Bu turizm kaynaklarından ne kadar gelir sağlandı? Onu net bir şekilde duymak istiyorum bir eğitimci olarak.

Bir de **öğretmenlerimizin** eğer turizme katkı sağlayacaksa yeterli **eğitilmesini** istiyoruz. Öğretmenler nasıl bakıyor turizme? Eğitimde çalışanlar bu turizm kaynaklarından ücretsiz yararlanabiliyor mu? Eğer turizmden bir fayda sağlayacaksak bunu çocuklarımıza kim anlatacak? Biz

öğretmenler anlatacağız. Gelin görün ki, Eğitim-Sen'in yaptığı istatistiğe göre şu an öğretmenlerin %10'u ne tatil yapabiliyor, ne de ülkenin turistik yörelerini gezebilmiş değil. Bu öğretmen acaba bu çocuklara ülkemizin turistik alanlarını nasıl tanıtacak. Bu konuda bir çalışmanın yapılmasını istiyoruz.

Bir de **turistik yöreler de aşırı betonlaşma oluyor. Sahiller halka kapatılıyor, ormanlar yok ediliyor, durmadan imam hatip okulları açılıyor.** Eğer bir ülkenin turizmine faydalı olunmak isteniyorsa bu nitelikli eleman yetiştirerek sağlanmalı. Nitelikli elemanı, imam hatip okulları açarak sağlayamayız. Çok da ihtiyaç olan turizm okulları var. Buradaki stajyer öğrencilerden yeterince yararlanamıyoruz. Yararlandığımız öğrencileri hep ücretsiz çalıştırarak onların emeğini gasp ediyoruz. Nitelikli eleman olarak yetişecek ve yabancı dili olan bu çocuklardan yararlanamıyoruz. Sendika başkanımız da belirtti, **çalışan işçilerin iş garantisi yok, iş güvenliği yok.** Daha dün haberlerde çıktı duymuşsunuzdur. Geriye dönük kayıtların 5 yılda bir verilmesi gerekirken şimdi onu 1 yıla düşürmeye çalışıyorlar. Bunu da turizm çalışanlarının bir gaspı olarak görüyoruz. Bunların giderilmesi gerekir. Ben bir öğretmen olarak diyorum ki, eğer turizmde bir yerlere gelecekseniz **önce nitelikli eleman**, nitelikli eğitim. Nitelikli elemandan vazgeçmeyeceğiz, tarımsal alanlarımızı yok etmeyeceğiz, ülkemizin kaynaklarını hiçbir zaman heba etmeyeceğiz diyorum.

Teşekkürler

AYDIN ESEN : Teşekkürler, sağolun. Buyurun Sema Hanım, söz sizde.

SEMA YÜRÜTÜR:

Otel Kat Hizmetleri ve Dekorasyon Derneği

Benden önce konuşan arkadaşları keyifle dinledik, ağızlarına sağlık. Arkadaşların konuşmasına çok kısa eklemeler yapacağım.

Şimdi Alanya'ya turist nasıl gelir bunları yıllardır konuştuk. Ben 30 sene kat hizmetleri müdürlüğü yaptım, Otel Kat Hizmetleri ve Dekorasyon Derneğinin de eğitim komitesi başkanım. Turizm okulu çıkışlı değilim, esas Kimya Mühendisiyim. Ben turizmde **Halfboard** (yarım pansiyon) döneminde çalışmaya başladım. Sonra işte her şey dahil sistemi geldi ve hâlâ da gideceği yok, devam edip gidiyor. O zamanlar biz turizm için *kör topal gidecek* derken şimdi iyice koltuk değneğine bindi. O zamanlar en iyi dönemlerinde kıymetini bilememişiz.

Çalışmalarda gittikçe profesyonellikten uzaklaşıldı.

Daha eğitimli, profesyonel kişiler vardı turizmin başında, orta yöneticilerde. Şimdi daha az. Sendika Başkanı sayın Mustafa Bey'in de dediği gibi 65 yaşın üstü ihtiyar, ben 69 yaşındayım zaten en ihtiyar insanlar kategorisindeyim turizmciler arasında. Facebooklardaki *inavation*larda var bizde yok. Çalışma hayatına geldiğiniz zaman sizin bilgi, deneyim ve tecrübenizin önemi yok. Zaten Türkiye'de büyük bir bilgi kirliliği oldu. Cahillerin cüreti daha fazla arttı. Bilgisizliğin alkışlandığı bir toplum olduk son günlerde. Bizim eskiden dediğimiz “*ağızdan dolma tüfek*” misali bir atımlık tüfeği

var dolduruyor, ağzı laf yapıyor bir yerlere gelip, bir şeyler yapıyorlar.

Şimdi biz turist olarak Alanya'ya niye geliriz, niye gelmeyiz? Deniz, güneş, kum yani turistin gelmesi için sadece deniz, güneş kuma ihtiyaç yok yerel yönetimin sosyal ve demokrat olmasına ihtiyaç var. Ben Eskişehirliyim. 17 yıldır -2002 yılından beri- Yılmaz Büyükerşen Eskişehir'de belediye başkanlığı yapıyor, Eskişehir'e Musa'nın sihirli değneğini değdirdi. Bugün oraya gittiğiniz zaman 200 liraya oda-kahvaltı otel bulamazsınız. Kışın Şubat'ta, **shortta** bulamazsınız. Biz Eskişehir'de yeni bir şehir yarattık. Bursa'da Evinoks fabrika sahibinin ziyaretine gittiğimizde dedi ki: *"Yılmaz Büyükerşen'i Bursa'ya gönderseniz de 5 sene de Bursa'nın Belediye Başkanlığını yapsa, biz şehzadeler şehriyiz ama turist yok."* Eskişehir'de şehzade falan yetişmediği halde sadece bir Merzifonlu Kara Mustafa Paşa döneminden kalma (duraklama döneminden) bir Kurşunlu Cami ve Külliyesi var ama şehir turizm merkezi oldu. İnsanlara yaşanılabilir, özgürlüğün var olduğu alanlar yarattı. Şehirde özgürlüğün ruhu var. Evlerin bile ruhu vardır. Tarihi evin önünden geçerken bunu hissedersiniz. Ama biz ne kadar çok apartman yaparsak, o yaylalarda yamaçlarda güzel güzel modern evler yaparsak, havuzlu mavuzlu da yapsak turist gelecek diye bir şey yok. **Şehire ruh katmak zorundayız.** Şehirlerin bir ruhu olması lazım.

Lafı uzatmadan gelelim hükümete. Yani iktidarı eleştiriyoruz. Turizm okullarına beni hasbelkader çağırıyorlar, gidiyoruz ama burada Alanya'da Konaklı Turizm Okulu öğrenci bulma derdinde, öğrencisi yok. Turizm okullarından

yabancı dil eğitimi kalkmış. Eskiden yabancı dil eğitimi hazırlık sınıfında okunurdu, lise bir düzeyinde Almanca, ek dili İngilizce. Bundan sonraki sınıflarda da 3 sene lise 1-2-3 böyle giderdi. Turizm okulunda yabancı dili kaldırdığınız zaman okulu bitirsen ne olacak? Nerede çalışacaksın, mutfakta çalışacaksın. Kat hizmetlerini de küçümsüyor, hizmetçi miyim diyor. Niye geldiğinin, niçin geldiğinin farkında değil. Müşteriye birebir hitap edeceğin bir yerde yabancı dil lazım. Garson da olsan adam derdini anlatacak, sipariş alacaksın ne dediğini anlamam lazım.

Bu ay ALKÜ'deydim (Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi). Orada Turizm Meslek Yüksek Okulunda öğrenciler Alanya'ya gelmiş, 4.sınıfa gelmiş. Yazın kaç kişi çalıştı otellerde diye soruyoruz 3-5 tane parmak kalkıyor. Üniversiteyi seçip gelmiş ya da hasbelkader girmiş, onu değiştirecek bir şey yok. Okulu bitirdiğiniz zaman *müdür olma hayaliyle yaşamayın* dedim. Okulu bitirdiğiniz zaman hiç biriniz müdür olmayacaksınız. Alt taban basamaklarından adım adım tırmanarak çıkacaksınız. **Gençlik çalışmak istemiyor.** Bizim bu gençliği kazanmamız lazım. Bu gençliği de 15 senede biz yarattık. Az önce de vurguladılar, katılıyorum yani dini eğitimde de, diğer eğitimlerde de yatılı okullara bir şeyler yapılması gerekli. İnsanlar işsiz kalacak. Ondan sonra ağlayacaklar. Elinde bir diploma lise mezunu, ondan sonra hiçbir yere giremeyecek. Meslek lisesinde de okuyanın yabancı dili yok. Bu bir kanayan yara, devletin acilen eski fabrika ayarlarına dönüp turizm meslek liselerine yabancı dili koyması gerek. Yabancı dil bilmeyen, turizmde çalışamaz.

Bundan sonraki sorununuz **işsizlik sigortası**. Bir iki gün önce televizyon haberlerinde dört buçuk milyon işsiz var deniliyordu. İşsizlik sigortasından yararlanan kişi sayısı 628 bin. Bu para tüm çalışan insanların sırtından kesiliyor. Bir dönem bizden Fak-Fuk-Fona para kesmişti Turgut Özal, emekli olunca bu parayı alacaktık. Şimdi de Damat Bey göz dikti, bu turizm çalışanlarının parasına.

Şimdi “askı” diye bir şey çıktı sektörde. Biliyorsunuz arkadaşlar, hizmet sektörü insanla yürür, eğitilmiş insanla yürür. Altından oteller yapsanız, Alanya’nın yollarına gümüş kaldırım da döşerseniz, insan olmadığı zaman o oteller, o yollar boş. Az önce Mustafa Bey’in dediği gibi yani işini bilen, bilgisi ve becerisi olan insanlarla yürür. Bütün otelciler de önüne şapka koyup bunu düşünmek zorunda “*o kadar otelde çalışacak personeli nereden bulacağız*” diye. “Askı” da zaten insanların işsizlik sigortasından para almasını engellemek için çıkmış. 600 gün çalıştığı son 3 yıl, işsizlik maaşını hak ediyor. Ama adamı askıya almışlar, askıya alındığı zaman “*kışın güle güle, seneye gel, ben ilk önce seni çağıracağım*.” Benim orada 600 günüm var, patronun oteli kapatması, satması veya iflas etmesi lazım ki ancak ben işsizlik sigortasından yararlanayım. Beni mücbir sebepten işten attığı zaman da yararlanamıyorum, diyor ki “*işçinin randımanı düşük, ben bunu ben bunu attım*” o zaman da alamıyorsun. Askıya alınan elemanların, işçilerin sesi hep beraber gür bir şekilde çıkınca Türkiye’de bir sonucu olur. Patronlar adam bulamayacaklar otellerinde çalıştıracak. Bu askı turizm için geçerli olan bir şey olmaz bazı fabrikalarda uygun olabilir bilemem.

Çıkıp “askıya alınan adam 600 gününü hak ettiyse işsizliğini de ödeyeceğiz” demeleri lazım. Yoksa “askıda dursun sonra yine çağır” bunun olmaması gerekli, bu handicap günümüzde.

İŞKUR meselesini sayın başkanım anlatacak da, İŞKUR’a da karşıyım. İşlevsiz bir bina. Bu bizim havuzlar gibi oluyor. Bizim havuzların suyu yukarıdan aşağıya, aşağıdan yukarıya devir daim olur. Suyu boşa salmıyoruz. Otel, elemanı İŞKUR’a gönderiyor, İŞKUR verileri yazıyor adamı bekletiyor. Sezon sonu da rapor çıkartıyor ben yedi yüz elli bin kişiye iş buldum. Aynı adamlar gidiyor, dönüyor. İnsanları ayırt etmiyorum ama İŞKUR’a kamyonlarla işsizlik olan bölgelerden adam getiriyorlar. İŞKUR’un eğitim verme durumu da yok. Herkes ona mecbur, kadrolu eleman olsa da, otellerde önemli bir sorun eğitimsiz adam. İş başında nasıl eğitim verilir? 5 yıldızlı otelde iş öğretilmez ki. Otel dolu işi ne zaman öğreteceğim, departman müdürü odayı mı temizleyecek, ders mi verecek? Ne yapacak? O zaman eleman arayanlar kışın otellerini açacak. Okul yapacak orayı, eğitimi o zaman sağlayacak. Devlet onu destekleyecek. Otelini açık tuttuğu için yemesini, içmesini, o elemanı orada tutuyorsa lojmanın da parasını verecek. Emeksiz olmuyor.

Beni dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

AYDIN ESEN: Teşekkürler, sağolun. Sıra Ahmet Uzun’da.

AHMET UZUN:

Turizm İşçileri Sendikası Alanya Temsilcisi

Tüm işçileri, sendikacıları saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Bu toplantıyı düzenlediğiniz için Sosyal Demokrasi Derneği'ne teşekkür ederim. Özellikle ilk kez işverenlerle, işveren temsilcileri ile bir arada bulunmaktan ve taleplerimizi onların yüzüne birebir söylemekten son derece mutluyum. Şimdiye kadar böyle bir şey olmamıştı.

Arkadaşlar ben turizme 1976 yılında başladım. Üniversite hayatımda turizmde çalışarak, ailemden hiçbir yardım almadan üniversite okudum. Daha sonra evlendim. Düğün yaptım. Ailemden yine yardım almadım. Bunun niçin anlatıyorum? Bugün asgari ücretle turizmde çalışan bir arkadaşımızın, aile desteği olmadan üniversite okuması çok zor. Tek maaşla çalışıyorsa evlenmesi, düğün yapması hiç mümkün değil. Biz seksenli doksanlı yılların çalışanları olarak inanın o yılları çıra yakıp arıyoruz. Çünkü seksenli yıllarda, çalıştığımız işletmelerde aldığımız bahşişler, aldığımız maaşlar çok rahat kışın da bizi idare ediyordu. Ben tek kişi olarak çalışıyordum, tek maaşla. Kışın çalışmadığımız halde, sıkıntı çekmiyordum seksenli yıllarda. Ama bugün, çift maaşla da çalışsanız geçiminizi sağlamanız son derece zor. Tabi çalıştığımız iş yerlerinde çok fazla sorunlarımız vardı, lojman sorunları, yemekhanedeki sorunlar, oteller arasında transferler, personel taşıyan servisler, aslında buna öncelikle iş verenlerin el atması lazım.

Transfer konusunda, servis konusunda. Ben de zaman zaman gittim geldim o bölgede çalıştım. Sekiz- on saat çalışıyorsunuz. Biniyorsunuz otobüse yetmiş – seksen kişi Gazipaşa'ya kadar ayakta gidiyorsunuz. Taşeron firmalarının kullandığı otobüslerde yolculuk yapıyorsunuz. Bir çok otel taşeron firmaları kullanıyor. Uykusuz, gece

havaalanına gitmiş, Pamukkale'ye gitmiş, Kapadokya turuna gitmiş. Ondan sonra geliyor, sabahleyin personel servisine. Uykusuz, yorgun bir şekilde. Ben kendim iki üç defa şoförün uyuduğunu gördüm. Bir facia yaşanmadan buna işverenlerin mutlaka ilgilenmesi, el atması lazım.

Biz de ne istiyoruz, aslında çok bir şey istemiyoruz. İnsanca yaşamak , insanca çalışmak istiyoruz. Uluslararası Çalışma Örgütü İLO'nun dünya standartlarında uygun gördüğü ücretleri alıp, onurluca, evinize gittiğiniz zaman ailenize mahcup olmayacak bir ücret, çocuklarınızı başkasına mahcup etmeden yaşayabileceğiniz bir ücret istiyoruz.

Mesai saatleri konusuna çok girmeyeceğim. Çok ciddi ihlaller, mağduriyetler var.

Uzatmayacağım. Bir kaç tane genel sorununuz var. Örneğin işe başlıyorsunuz, sezon başında **bireysel emeklilik** diye bir sistem getirdiler. Devlet bunu resmen dayattı. Biz zaten sigortalı çalışıyoruz. Bireysel emeklilikten hiçbir beklentimiz yok. Ama sigortanız başladığı zaman otomatikman devletin dayattığı bireysel emeklilik sitemine kayıt oluyorsunuz. Ne oluyor 2020 lira asgari ücret alıyoruz, bir yevmiyeniz en az gidiyor. Kalıyor 1900 lira maaşınız. Bireysel emekliliğin derhal iptal edilmesini, kaldırılmasını talep ediyoruz.

Yine **emeklilikte yaşa takılanlar** konusu var. Biraz önce genel başkanımız bahsetti ama bu yasanın yeniden değiştirilip, düzenlenip, makul bir seviyeye getirilmesini istiyoruz. Çünkü ben kendim servis müdürlüğü yapıyorum otellerde. 5-6 yıl oldu emekli oldum hala devam ediyorum. 15 yaşındaki çocuk yasal olmamasına rağmen gönül rahatlığıyla bir otelde iş bulabilir. Ama 50 yaşından sonra iş bulması çok

zor arkadaşlarımızın. Çünkü fizik istiyor, diksiyon istiyor, sağlık istiyor. Turizmde çalışabilmeniz için son derece sağlıklı olmanız lazım, görüntünüz, görseelliğiniz olması lazım.

Bunun dışında işsizlik konusunda Sema Hanım biraz bahsetti ama birkaç yıldır **işsizlik fonu** altında, işsizlik fonundan biriken paralar da, işverenlere bir takım teşvikler veriliyor. Biz buna karşı değiliz, işverenler de alsınlar teşviklerini. Ama bizden kesilen ücretlerin, fonda biriken paraların, başka sektörlerde, başka yerlerde kullanılmasına karşıyız. Beş-altı ay çalışıyoruz. Kışın askıya alınıyoruz veya işten çıkarılıyoruz. Sezon çok kısa, çok düşük maaşlarla bizim kışı çıkarmamız mümkün değil. Alanya sanayi bölgesi değil, turizm bittiği zaman alternatif çalışma alanları yok. O zamana devlet bir de bu işsizlik fonundan biriken paralarla çalışana, işçilere teşvik verilsin. Örneğin 6 ay çalışan bir arkadaşımız işsiz kaldığı zaman, en azından devlet tekrar işe başlayıncaya kadar bir altı ay onların sigortası kesildiği zaman otomatikman devlet bunu yüklensin sigortasına devam etsin. Çünkü beş-altı ay çalışarak emekli olmak çok zor. Ya da yine işsiz kalan arkadaşlarımız, işsizlik sigortasından faydalanamıyor ise, en az altı ay çalışmış bir turizm işçisi boşa kaldığı zaman, asgari ihtiyaçlarını karşılayabilecek kadar devletten bir ücret alsın. Bunu istiyoruz.

Bunun yanında bir de **İŞKUR dayatması** var. Diyorlar ki sezon başında restoran şefine, departman amirlerine üç ay çalışmamış eleman bulacaksınız. Biz işten çıkana razıyız aslında. Eleman yok çünkü. Çok ciddi bir personel sıkıntısı var. Efendim, 3 ay çalışmasın, İŞKUR'a gitsin kayıt olsun, ondan sonra muhasebeye götürün işe başlasın. O da tamam.

Ama İŞKUR aracılığı ile çalışan arkadaşlarımız sadece sağlık hizmetlerinden faydalanabiliyorlar. Sigortaları emekliliğe kesinlikle yansımıyor. Primlerine yansımıyor. Biz bunun da değiştirilmesini istiyoruz. Zaten böyle olunca kimse İŞKUR'a gitmek istemiyor. Biraz önce de genel başkanımızın söylediği gibi, başka sektörlere gitmek istiyorlar, bırakıyorlar turizmi.

Arkadaşlar bir konuya daha dikkat çekmek istiyorum; sendika ve örgütlenmeden. Biz geçmişte yaşadık bunun örneklerini, çalışanların sendikaya üye olmasından ya da otellerde, işyerlerinde işçi haklarından bahsetmelerinden işveren son derece korkuyor. Çalışanlar işverenden daha çok korkuyor. Niçin? *“Bunları konuşursak, haklarımızı savunursak hemen işten atarlar. İş de bulamayız, açıkta kalırız”* diye düşünüyorlar. Aslında tam tersi olması lazım. İşverenler işçilerin örgütlenmesinden, sendikalı olmasından korkmamalı. Çünkü sendika üyelerini eğitiyor. Disipline ediyor. Meslek kazandırıyor, meslek eğitimi veriyor. Dil eğitimi veriyor. Ve sendika üyesi olan arkadaşlarımız iş yerlerini evi gibi görüyorlar, sahip çıkıyorlar. Meslek olarak görüyorlar, uzun vadede sürekli çalışabileceğimiz bir iş olarak görüyorlar. Hepimiz sahipleniyoruz. İşvereni öcü olarak ya da sağılması gereken bir inek olarak görmüyoruz. Tabi ki bunun karşılığında işverenin de çalışanlarını sömürülecek bir köle gibi görmemesini istiyoruz. Devletin sendika barajını, sendikanın önüne koyduğu kotaları kaldırmasını istiyoruz. Örgütlü toplumdan, örgütlü sivil toplum örgütlerinden kimseye zarar gelmez. Sendikalar örgüt olursa, güçlü olursa, sivil toplum örgütleri güçlü olursa, inanın laik demokratik bir cumhuriyetin de güvencesi olacaktır diye düşünüyorum.

Tabi son yıllarda bir şey daha oldu Alanya'da. Mutlaka başka bölgelerde de vardır. Bir çok işletmede Orta Asya ülkelerinden, Afrika'dan, Nijerya'dan, Senegal'den, Türkmenistan'dan, Azerbaycan'dan, Gürcistan'dan belli taşeronlar aracılığı ile bu bölgeye getirilen çok fazla işçi, çalışanlar var. Bir kısmı çalışma izni alıyor, bir kısmı illegal çalışıyorlar. Biz ırkçı değiliz. Kimsenin dili, ırkı, inancı bizi ilgilendirmiyor ama bunlar rekabeti düşürüyor. Burada çalışan arkadaşlarımızın emeklerini, yüksek ücret talep etmelerini, haklarını almalarına engel oluyor. Bizim için dünya'nın her yerinde işçi çok önemli. Hangi ırktan olursa olsun ama onların da haklarını almalarını istiyoruz. İlegal çalışmalarını istemiyoruz. Kaldı ki ülkemizde çevremizde milyonlarca işsiz dururken diğer ülkelerden buraya yabancı işçilerin getirilmesini, dayatılmasını uygun bulmuyoruz.

Ben teşekkür ediyorum söz verdiğiniz için. 2019 yazının, sezonun işverenlerimize, çalışanlara, Alanya'da turizmden ekmek yiyen herkese, esnafımıza hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

AYDIN ESEN: Çok teşekkürler. Buyurun sayın Özden.

MUSTAFA NAİL ÖZDEN:

Altın Kepçe Aşçılar Derneği başkanı.

2007 yılında kuruldu derneğimiz. Türkiye Aşçılar ve Şefler Federasyonu'nda beş yıl görev yaptım. İstanbul'da TÜYAP'ta yapılan uluslararası yemek yarışmalarını beş yıl organize ettim. Orada edindiğimiz tecrübeleri 2011 yılında Alanya'daki şeflere aktarmak için bazı çalışmalar yaptık. 2011

yılından beri de Alanya’da yedi defa uluslararası yarışmalar yaptık. Ve bu arada beş tane de fuar yaptık Alanya’da. 2008 yılında şefler olarak radikal bir karar aldık. Antalyalı firmalar Alanya’ya geliyorlardı. Bizi bir otobüse dolduruyorlardı. Ürün tanıtımı için Antalya’ya götürüyorlardı. 2 saat gidiş, 2 saat dönüş, 3 saat eğitim. Bir günümüz orada gidiyordu. Karar aldık 2008 yılında artık gitmiyoruz, o firmalar Alanya’ya gelecek dedik. Bunda da başarılı olduk. Bu kararımızın da arkasındayız. Bununla da övünç duyuyoruz.

Şimdi bir turizm çalışanı olarak, kırk dört yıldır mutfakta çalışıyorum. 2010 yılında emekli oldum meslekten. Hâlâ devam ediyorum. Kendimi de eğitime adanmış vaziyetteyim. Çok aşçılar yetiştirdik. Hâlâ daha bu konuda çalışmalar yapıyoruz. Bunun bazı zor yanları var. Mutlu, yüzü gülen personel, vasıflı işi bilen eleman bulmakta zorlanıyoruz. Gerçek yöneticiler üzerine alınmasın, torpille gelmiş bazı yöneticilerimiz var otellerimizde. Onlarla sıkıntılar yaşıyoruz.

Çalışan personelin haklarını, herkes anlattı burada. Çalışan personelin sosyal yaşamı zorlu. Yani bu ne demektir. Lojmanlarımız çok kötü. Otellerimizin lojmanlarını denetleyen hiçbir kurum yok. Öyle oteller biliyorum ki bir-iki tane daire kiralayıp, bir dairede erkek personel, bir dairede bayan personel üst üste alt alta yaşıyor çalışanlarımız. Bunun düzeltilmesi için de hiçbir çaba yok.

Mutfakların durumu, on yıl önce yapılan bir otellerimiz üzerine kat çıkmış, oda çıkmış ama mutfak sayısı aynı. Mutfak metrekaresi de aynı. Aynı hizmeti veriyor. Beş yüz kişilik otel, sekiz yüz kişi olmuş ama mutfak büyümemiş. Restoran yine aynı. Bunda çok büyük sıkıntılarımız var.

Personelin eğitimi, sezona başlarken yöneticilerimizden şunları istiyoruz. Personelimizi bir hafta – on gün önceden alalım eğitelim. Bakın bunun hem çalışana, işletmeye dönüşü olacak, hem turizme katkı sağlayacak. Bunu hâlâ iddia ediyorum ama bir türlü başaramadık. Yani yöneticilerimizi ikna edemiyoruz.

Çalışan personelin belgelendirilmesi, ile ilgili dernek olarak bazı çalışmalar yapıyoruz. Son 2 yıldır hijyen belgesi de isteniyor işe girişlerde. Ama kimsede hijyen belgesi yok, ustalık belgesi yok. Biz daha önce dernek olarak halk eğitim merkezinden hoca istemiş, onlarla yapmıştık eğitimleri. Bu yıl dediler ki *“artık biz otellere eğitimci göndermiyoruz, sadece halk eğitim merkezinde veriyoruz bu eğitimleri.”* Ama çalışan personelin de topluca halk eğitim merkezine gitmesi de çok büyük bir sorun.

Hem üreten, hem tüketen bir ülkeydik. Maalesef şimdi **malzeme tedarikinde büyük sıkıntılar yaşıyoruz**. Bunu açmaya kalkarsam bugün bitmez zaten. Bunu geçiyorum.

Otellerimiz dolduğu anda Alanya doldu taşı diyoruz, turizm patlayacak diyoruz. O da ne zaman oluyor. Haziran ayı sonunda, ağustos başında. Mart ayında ya da Nisan ayında gelen ürünü Ağustos ayında bir daha bulamıyorsunuz. Merdiven altı üretimler başlıyor. Bu da insan sağlığı için en büyük tehlike. Bunun mutlaka ama mutlaka önlenmesi gerekir.

Ayrıca **hak edilememiş terfiler veriliyor**, örneğin kasap yardımcısı olarak iki yıl benim yanımda çalışıp da, bir yıl sonra Konaklı bölgesinde aşçıbaşı olarak karşıma çıkan arkadaşlarımız var. İşte bu da turizme en büyük zarar.

Eğitimini tamamlamamış birisini yönetici yapıyorsunuz. Ve onun altına da otuz tane eleman veriyorsunuz “*sen bununla bu oteli yönet*” diyorsunuz. İlkokul mezunu bir adamın, üniversiteye rektör atanması gibi.

Zamanında alınmayan personel; otellerimiz genellikle Mayıs ayı sonunda doluyor. Ama biz istiyoruz ki 1 Nisana kadar tüm oteller, tüm personellerini alsınlar. Ama bu mümkün olmuyor, buna izin verilmiyor. Biz Mayıs ayında da kimi bulursak onu alıyoruz. İşte vasıfsız elemanla da çalışmanın sıkıntısı burada başlıyor. İşten anlayan eleman bulamıyorsunuz. Vasıfsız elemanla çalışmamaya gayret ediyorsunuz. Bu da iyi bir hizmet veremiyorsunuz. Eğer bu yıl gelen misafiri memnun edemiyorsak, seneye o misafiri Alanya’ya beklemek hayal olur bence. Ben bu işin takibindeyim. Devamlı gelen eski müşterilerle de çok sohbet ediyorum. İnsanlar buraya gerçekten mutlu oldukları için geliyorlar. Alanya’yı sevdikleri için geliyorlar. Alanya’dan gidip de Mısır’da tatil yapan ya da Yunanistan’da, İspanya’da tatil yapan insanlarla da konuşuyorum. Alanya’da aldıkları hizmeti gittikleri diğer ülkelerde alamadıklarını söylüyorlar. Alanya’da daha mutlular. Ama biz bu mutluluğu eğitilmiş personelle verebiliriz ancak.

Sezonluk çalışan personel, bunu daha önceki konuşmacılar anlattılar.

En son not aldığım on dördüncü notum da **turizm sektöründe çalışma şartlarının düzenlenmesi**. Bu nedir, kısa bir özetle açmak istiyorum. Ben çalıştığım otelde şu an yiyecek içecek müdürlüğünü yapıyorum. Hem mutfak şefliği yapıyorum hem de restoran şeflerini eğitiyorum. Restoran da

bana bağlı. On dokuz yaşından küçük eleman alamıyorum. On sekiz yaşındaki bir genci komi olarak çalıştıramıyorum. Neden, çünkü yeni kanunda on dokuz yaşında olması gerekiyormuş yoksa ben bu adama rakı bardağı bile yıkatamazmışım. Şimdi on sekiz yaşındaki adamı nasıl çalıştıracam? Ailesinden muvafakatname alması gerekiyormuş. Onu da notere gönderiyorum, noter bana geri gönderiyor. Diyor ki sen on sekiz yaşındasın özgürce çalışabilirsin. Ama yasa on dokuz yaşından küçüğü *alkollü işlerde veya mutfakta çalıştıramazsın* diyor. Ailesinden de muvafakatname alamıyorum. Ben şimdi yeni bir şey geliştirdim. Genç işçi diye gönderiyorum notere. Ailesi diyor ki *genç işçi olarak çalışmasına izin veriyorum*. Ben olayı böyle çözdüm.

Fazla zamanınızı almak istemiyorum. Teşekkür ediyorum.

AYDIN ESEN: Teşekkürler sayın Özden. Mustafa Bey, buyurun.

MUSTAFA YAHYAOĞLU: İlave yapmak istiyorum. Usta hijyen eğitimi sağlık belgesi ve iş güvenliği ile ilgili belgelerden bahsetti. Şöyle bir şey yaşıyoruz, doğrudur. Önce İşveren temsilcilerinin duymasını istiyorum. Aracı bir firmadan veya halk eğitimden bir eğitmen geliyor otele, anlaştıkları yerden belge alacak. Sezon açılmış, personeli toplu olarak başka yere göndermek istemiyorlar. Gönderirse de iş aksıyor. Ne oluyor, böyle bir masanın etrafında toplanıyoruz. 30, 40 tane 50 tane soru. Sorular soruluyor, yazılıyor. İşte kat hizmetlerinde, mutfakta, serviste çalışan arkadaşlar için uygun bir saatte çağırılıyor. Gelen kişilerin sordukları

soruların cevabını kendileri yazıyorlar, dolduruyorlar, yardımcı oluyorlar personele. O belgeler formalite olarak alınıyor. Yangın eğitimi keza öyle. Bu otellerdeki faciayı arttırıyor. Düzgün eğitim almadan direk onların sınav sorularını kendileri cevaplayarak verdikleri belgeler. Bunun iptal edilmesi lazım, yapılmaması lazım, eğitim almaları lazım.

AYDIN ESEN: Teşekkürler Mustafa Bey. Evet Şimdi Sevgi Topuzer

SEVGİ TOPUZER:

HOTED Yönetim Kurulu Başkanı

Merhabalar, White City Resort, White Beach Otelin Execute Housekeeper'ıyım aynı zamanda. Benim üstünden geçmek istediğim konuyu arkadaşlar bahsetti. Benim en çok rahatsız olduğum konulardan bir tanesi bölge olarak **İŞKUR İşbaşı dayatması**dır. Hangi oteli gezersek gezelim mutlaka ve mutlaka bütün departman müdürlerine İŞKUR İşbaşı'ndan personel alınması dayatması yapılıyor. Burada departman amirleri de mecburen İŞKUR İşbaşı'ndan almak durumunda kalıyor. Personel bizim otelimize geliyor, bizimle görüşüyor. Biz bu personeli gidin İŞKUR'dan kayıt açtırın diye tekrar İŞKUR'a gönderiyoruz, İŞKUR'dan kayıt açtıktan sonra tesise alıyoruz. Normalde bunun tersi olması lazım, İŞKUR'un personeli ayarlayıp, bizim tesislerimize gönderip ondan sonra çalışmaya başlamamız gerekiyor. İŞKUR'un belli kurallarının geçmesi gerekiyor personelin bende çalışabilmesi için. Gerçekten *Housekeeping* departmanına uygun mu, servis

departmanına uygun mu, mutfak departmanına uygun mu, gözden geçirip sonrasında otellere yönlendirilmesi gerekiyor. İŞKUR'un bu şekilde istihdam sağlaması gerekirken, bunu biz otelciler yapıyoruz maalesef.

Lojmanlar içler acısı. Genelde hijyen kuralları zaten yok. 7-8 kişi aynı odada kalıyor, 8 kişi aynı tuvaleti, aynı duşu kullanıyor. Burada çapraz bulaşma olayı olabilir. Misafir memnuniyeti odaklı çalışan tesislerimiz var, evet doğru fakat bu personelleri İŞKUR İşbaşı'ndan aldığımız için misafir memnuniyeti odaklı çalışamayız. Neden misafir memnuniyeti odaklı çalışmıyoruz? Çünkü personel bilinçsiz. Eğer tesise 1 Nisanda misafir alıyorsam, benim normalde o personeli Şubat ayında başlatıp gerekli eğitimi verdikten sonra servis etmem gerekiyor. Ne yazık ki biz otel misafiri otele girmeden 15 gün öncesinde İŞKUR İşbaşı'ndan almış olduğumuz personellerle servis ediyoruz. Bu sefer de tabi ki misafir memnuniyeti olmuyor. Bu sefer geri dönüşü ne oluyor? Departman amirlerine kesiliyor fatura, diyorlar ki “*siz başarısızsınız.*” Bütün turizmciler arkadaşlarım da bilirler, bir çok otelde her sezon departman amiri değişiyor, başarısızlıktan dolayı. Aslında başarısız değiller. Departman amirini başarısız kılan ne yazık ki bizim üst yönetimimizdir. Maalesef bu böyle. Personele gülümseyin diyoruz. Bizim Türkler genelde güler yüzlüdür, sempattır, misafirperverdir diyoruz. Fakat bir personele üç kişinin yapacak olduğu işi yükleyerek, personeli yorgun, uzun saat çalıştırıyoruz. Burada bu personel gülemez, yorgun çünkü. Sabah 8'de alıyoruz bu ilk personeli mesaiye, 4'te mesaisi bitmesi gerekirken, servisi beş buçuk, altıda kaldırıyoruz.

Servislere bir denetleme olması gerekmiyor mu, bana göre **servislerin denetlenmesi gerekiyor**. Hangi noktadan geldiği, hangi noktaya vardığı denetlenmesi lazım. Sen kaçta kaldırdın bu servisi, kaçta buraya geldin. Altı buçukta Alanya'ya giriyorsa bu personel servisi, demek ki beş gibi otelden çıkıyor. Normalde servis kalkış saatlerinin dört buçuk yani on altı otuz olması gerekiyor.

Bizim sıkıntılarımız bölge olarak bunlar. Personel istihdamı sağlanmadığı sürece, personele yatırım yapılmadığı sürece, Alanya'da çok iyi bir turizm kesinlikle olmaz. Olmuyor da zaten. Personele bakıyorsun, personel mutsuz. Misafire bakıyorsun, misafir mutsuz. Sebebi bu tür olumsuzluklardan kaynaklanıyor. Kemer, Belek, Alanya'yı küçümsüyor ya, Alanya bölge en son doluyor. Alanya bunu kendisi sağlıyor, kendi ayağına kendisi sıkıyor.

Benim söyleyeceğim bu kadar. Teşekkür ederim.

AYDIN ESEN: Çok teşekkürler, şimdi Mehmet Nedanlı.

MEHMET NEDANLI:

SKAL Alanya Temsilcisi

Merhabalar, öncelikle biraz geç kaldım, özür dilerim hepinizden. Şimdi bu çalışmadan çıkacak raporlar hangi platformda, nereye verilecek bilmiyorum. Yaptığımız işi küçümsemek için değil ama yine havanda su dövüyoruz şu anda. Yapalım gene uğraşalım ama sonuç alamıyoruz.

On yıldan fazladır bir **jeep safari problemini** atıyorum ortaya, Turizm Bakanlığını aradım, feryat figan bir şeyler yapmaya çalışıyorum en son Cimer'e yazdım artık.

Bir turist bir yere neden gider? Huzura gider. Huzurlu bir yerde tatil yapacak, stres atacak. Bu ülkeye Norveç'ten, Danimarka'dan, Fransa'dan turist geliyor. Bu ülke dışarıdan yanı başında savaş olan, her dakika terör tehdidi olan bir yer olarak gözüküyor. Yıllarca bunu söyledik, huzursuz bir yere kimse gitmez. Siz de gitmezsiniz. Niye hiç birimiz Gaziantep'in bir ilçesinde gidip de tatil yapmıyoruz? Yapmayız tabii, gitmeyiz, işimiz de olmaz. Ben bunu bir genelleme olarak konuşacağım. Önce makro konuşalım.

1. Bir ülkede iç huzur, iç barış ve güven. Bu ülkede var mı ne kadar var o irdelenmeli?

2. Bu ülkeyi yöneten siyasi ve bürokrasinin bu ülkede bizim yaptığımız işe ne gözle baktığı çok önemli.

2007 yılında, TÜRSAB Başkanı Remzi Avcı iken, Hulusi Doğan Alanya'ya daha yeni adım atmışken, Altmışıncı hükümetin kuruluşu hazırlanıp, bitmişken hükümet programında bir baktık turizm yok.

Bizim Ordu'lu CHP'den geçme Ertuğrul Günay Turizm Bakanı oldu. Toplantıya çağırdık. 26-27 acentacıyız. Hedef Oteldeyiz. Sayın kaymakam çok iyi niyetle dedi ki *“lütfen dosya hazırlayın haftaya Bakan buraya gelecek, ilk ziyaretini buraya yapacak.”* Bakan geldi, Ak Parti İlçe 2. Başkanı olan Remzi Avcı, aynı zamanda TÜRSAT başkanı. Böyle başta oturuyorlar. Herkes konuştu konuştu. Bütün acentacı arkadaşlarımıza ara gazı verdiler. Kaymakam illa benden konuşmamı istiyor. Dedim ki *“60. Hükümet Programını inceleyen var mı?”* PEGAS'dan Birsen hanım çok duyarlıdır. *“Ben baktım”* dedi. *“Turizmin T'sini gördünüz mü orada, programda turizmle ilgili herhangi bir şey*

var mı?” Bu ülkenin gelirinin %30’dan fazlası nerdeyse Turizm’den. Çok büyük beklenti, şu anda bu. Üretim bitti, sanayi bitti, turizmden beklenti daha da büyüdü. Şimdi bir ülke düşünün ki, hükümetin Turizm bakanı bize, Türkiye’nin turistin %12’sini karşılayan beldeye gelecek, bizden rapor isteyecekler. *“Sayın kaymakamım, programında turizm olmayan bir hükümetin bakanına ben ne gibi bir dosya verebilirim”* dedim.

Bakın 2002-2007 aralığında *“turizm iyiye gitmiyor”* diye 2007’de söyledim. 2014’dü sayın başkanım, yine sizin de olduğunuz bir toplantıda gazetecilere biz salladık *“turizm %20 artıyor, patlıyor her yerde”* diye. Basın dışarı çıktı, ben hemen elimi kaldırdım, Mehmet Şahin’e dedim ki *“sayın Şahin nereden duyuyorsunuz bu yüzde yirmileri?”*. Otelci arkadaşlardan dedi. Lütfen bunu yapmayın, daha Mart ayının başındayız bunu söylüyorsunuz, bunu duyup ipini koparan buraya geliyor. Alanya çocuğu dükkan tutamıyor, Alanya çocuğu iş bulamıyor, Alanya’daki insanlarımızı istihdam edemiyoruz. Sonra gidiyor çoluğunun, çocuğunun nafakasını, dükkan tadilatına yatırıyor. Sonra bu yatırımlar patlıyor. Çünkü turizm patlamıyor, öyle bir şey yok. Yıllarca verdiğiniz otel sayıları, yapılan oteller, gelen insan sayısı fazlalığından dolayı size turizm gelişmiş gibi gözüküyor ama turizm, nitelik olarak, personel, istihdam, yaşam şartları, turistin şartları, yatırımcıların gelir şartları hepsi geriye gitti. Bunu farkında değiliz. Bunu 2014 yılında 2007’ye atıf yaparak söyledim. Şu anda da söylüyorum *“4-5 sene daha bu turizmin kötü gideceği görünüyor.”*

Bu bizim yerelde üç beş tane dernekle yapacağımız bir

şey değil. Kasım ayında Ankara’da bir toplantı oldu, oraya bir dosya gönderdim. Bürokrasiyi ne kadar aşarlarsa artık, değerlendirirler umarım.

Şimdi, tesislerimizin dünyada eşi yok. Çalıştığımız tesisler on numara tesisler, hepimiz dünyayı geziyoruz bu tesisler gibi tesis yok. Burada yedikleri yemek gibi de yok, burada verdiğiniz imkan, kral odası falan yok ne Rusya’da, ne de Fransa’da, Amerika’da, İsrail’de. Biz kendimizi pazarlayamıyoruz.

Sayın başkanım oraya bir not almış, ALTAV’dan ben niye ayrıldım? Yedi yıl önce dedim ki, “*27 tane fuara gidiyoruz, 5 fuar bırakalım. 22 tane fuarı çıkaralım, çok fazla. İnternete yatırım yapalım. Herkes buna bakıyor artık.*” 2005 yılında daha ETS’de Jolly’de internet satışı yokken, cep telefonuma gelirdi mesajlar. İnternette tur satardım. Alanya’ya geldiğinde turistin telefonuna indireceği bir uygulama yapamadık. **Akıllı telefon uygulamasını geliştiremedik.** Sonra hepimiz sallıyoruz temel yok, çatı yok, hiçbir şey yok.

Eğitim yok, otellerimiz, tesislerimiz süper. Mimari anlamda harika işler çıkarıyoruz ama içi boş. Personel 6 aydan sonra durmuyor ki, bu adamlara devletin destek olması lazım.

Benim oğlum Özyeğin Üniversitesi’nde Turizm Otelcilik okuyor. Bu otellerde çalışmak istemiyor. “*Baba ne yapayım ben burada, 6 ay çalışıp 6 y işsiz mi kalayım*” diyor. Çocuğu ne yapayım şimdi? Ben 1990 yılında Selçuk Üniversitesi Turizm Otelcilik İşletmeciliği mezunuyum. 43 kişiyle mezun oldum, bir tek ben kaldım sektörde. 42 arkadaşımдан taksicilik yapan var, basınla uğraşan var. Şu anda hepsinin yönetici, kalifiye CEO olması lazımdı ama hiç birisi yok.

Turizm şirketleri, acentaları, otelciler **turizmle uğraşanlar neden ihracatçı sayılmazlar?** Bunlarla ilgili dosyalar verdik, bilgi de verdik ama devlete bunu anlatamıyoruz.

Bu ülkede hiçbir şey yerli ve milli değil. Ben de Rasyonel fırını var. Bir fuarda Rasyonel fırını anlatırken Konyalı bir firma “*biz aynısını yerli yapıyoruz*” dedi. Konya Organize Sanayi’de fabrikaları var. Ne kadarı yerli, işte alüminyumu burada basıyorlar. Her şeyi Çin’den geliyor, Endonezya’dan geliyor ama biz güya %100 yerli fırın yapıyoruz. Parçaları nereden getiriyorsunuz, kim kontrol ediyor? Almanya’dan bir firma.

Şimdi sevgili dostlarım. Bilmiyorum nereye gidecek bu raporlar. Vaktinizi almayayım.

Alanya genelinde 250 bin kişinin yıllık tura çıktığının tespiti var net. Diyorlar ki “*safariciler ölüm saçıyor.*”

O zaman kaç kişi çalışacak safaride, 10 kişi. Gönder Ticaret Odasına, bunlara sürüş teknikleri, sürüş eğitimleri vardır. Buna uygun servis şoförleri alın. Servis şoförüne deyin ki, senin çalışma saatin 8, bunu aşmayacaksın.

Bize 21’inci yüzyıla uyacak bir turizm kanunu gerekli. TURSAB’tan inşallah yenilenecek. Ama mesela bu araçları, belgelendirelim, çok mu zor? Çok basit her Şubat ayında bu arabalar muayeneye girecek tek tek kontrolleri yapılacak, şoförlerine zimmetlenecek arabalar, uydudan takip cihazı takılacak. Bakalım, Alanya’da trafik terörü kalır mı? Kısacası buna gelmek istedim; siz yerinde tanıtım dediğiniz iç hizmeti, iç tanıtımı, iç bilinçlendirmeyi yapmazsanız bunun geri dönüşümü olmaz.

Teşekkür ederim bana vaktinizi aldım.

AYDIN ESEN- Turizmin farklı bir yönünden yaptığınız ilginç değerlendirmeler için teşekkürler sayın Nedanlı. Şimdi söz sayın Osman Kundakçı'da.

OSMAN KUNDAKCI:

Devrimci Turizm İşçileri Sendikası.

Ben de 1984 yılında turizme başladım. Alanya'da, Antalya'da ve Kemer'de olmak üzere bu bölgedeki otellerde çalıştım ve sonuçta emekli oldum. Şu anda sendikacılık yapmaya devam ediyoruz.

Alanya'da çalıştığım süre içerisinde Kestel'deki otellerde çalışıyordum. O zaman gece 12'de işten çıkardım, eşimin memuriyeti gereği Gazipaşa'da oturuyorduk. Gece 12'de dolmuş olmaz, şehirlerarası otobüslere biner o şekilde giderdim. Demirtas'a geldiğimizde Jandarma çevirmesi olurdu. Kimlik kontrolü, ondan sonra bir de Gazipaşa'nın girişinde dinlenme tesisleri var. Otobüs bir de oraya girer gece eve ulaşmamız saat iki buçuğu bulurdu.

Birkaç gün önce Antalya'da iş güvenliği toplantısı vardı. İş güvenliği haftası kapsamında iş güvenliği ile ilgili bir çok bilgiler aktarıldı. İş güvenliği ile ilgili alınması gereken önlemler konusunda bir çok şey söylendi ama aslında bunların en önemlilerinden bir tanesi sendikalardı. **İşyerlerinde sendika yok** maalesef. Bir çok işyerinde işverenlerimiz sendikaya antipati ile yaklaşıyorlar. İşçiler cesaret edip sendikaya üye olamıyorlar. Halbuki işyerlerinde işçiler sendikaya üye oldukları takdirde, kendilerini daha rahat ifade etme imkanı bulacaklar. Aidiyet duygusu gelişecek ve o meslekte kalıcı olmaları sağlanmış olacak. Sendika vasıtasıyla

işyerlerinde eğitimlerini arttırmış olacaklar ve personel kalitesi böylece artmış olacak ve bu sayede sendikalaşmış olan işletmelerde kurumsallaşma da beraberinde geleceği için her yönüyle iş güvenliği açısından da, personel kalitesi açısından da üst seviyelere gelmiş olacağız. Bu da misafir memnuniyetine yansımış olacak.

Biz millet olarak ülkemizde ne yazık ki ev sahibi olamadık. Yani kendi ülkemizde misafir gibi davranıyoruz. Burada bulunanları tenzih ederek söylüyorum dışarıya çıktığımız zaman birçoğumuz çöpünü dışarı atabiliyor. Sanki bu ülkeye geçici olarak gelmiş, birkaç gün kalıp çekip gidecekmiş gibi. Bu topraklarda kendisine bir aidiyet duygusu hissetmiyor. Bu ülkenin gerçekten kendi ülkesi, kendi doğduğu, büyüdüğü topraklar olduğunun bilincine bir türlü varamıyor. Biz millet olarak bu ülkeye sahip çıkarsak; ev sahibi olduğumuzu, bu ülkenin sahibi olduğumuz kanaatine varırsak, bu anlayışı pekiştirirsek eğer, yurt dışından gelen misafirler de burada gerçekten iyi bir tatil yapma imkanı bulurlar. Biz bu ülkenin sahibi olduğumuzu özümsersek, gelen insanlara da sahip olduğumuz bütün değerleri, kültürümüzle, gastronomimizle yansıtmış oluruz. Ama biz kendi özümüzden de uzaklaşarak, yaşam biçimimizde fastfood'a kaçarak bir şey öğretmek mümkün olmaz. Bizden bir şeyler görebilmek, öğrenebilmek için gelen turistlerin oradaki yaşantısına özenerek, kendi yaşantımızdan, kendi kültürümüzden ve öz değerlerimizden uzaklaştığımız an onlara da verecek bir şeyimiz kalmıyor. Biz bütün bunlara sahip olduğumuzun farkına varmalıyız.

Şimdi turizmi 70'li yıllarda yaşayan insanlar 80'li yıllara baktıklarında 70'li yıllarda turizm daha iyi kazanıyordu

diyorlar. 90’li yıllara baktığımız zaman 80’li yıllar daha iyiydi deniyor. Şimdi günümüze geldiğimizde “*bundan daha kötüsü ne olabilir*” bilmiyorum.

Yani işyerlerinde çalışanların kıdemi 3-5 ayı geçmiyor. Çok kısa sürelerle yazın çalışıyor, kışın boşa geziyor. Peki bu kışı boşa geçiren insanların hayatı nasıl idame olacak, turizmde kalmalarını nasıl sağlayabiliriz. Bu büyük bir handikap.

Bizim **ülkemizin bir turizm politikası yok**. Biz turizmi ne yaparsak kalıcı hale getirebiliriz ve turizmde çalışan insanların devamlılığını sağlayabiliriz, bu konu da herkes kafasını kuma gömmüş vaziyette. Yani devlette dahil, buna işverenler de dahil zaten işçilerin bu konuda yapabilecekleri hiçbir şey yok. O nedenle biz bütün bunların farkına varmalıyız. Ülkemizin kendi politikalarının kendi halkımız, milletimiz tarafından geliştirilmesini sağlamalıyız. Hani Türkiye’de **yerli ve milli hiçbir şey yok** diyoruz ya.

Ülkemiz 50’li yıllardan bugünlere gelinceye kadar tarım politikasından tutun turizmde dahil olmak üzere bütün politikalarında biz millet olarak söz sahibi değiliz. Çünkü tarımsal ilaçları, gübreyi, tohumu bütün bunları dışardan temin etme noktasına gelmişiz. Biz kendi kendine yeten toplum olmaktan çıkmışız artık. Dışarıya bağlı hale gelmişiz. Kendine yeten bir ülke olmaktan hızlıca bu noktalara geldikten sonra bizim artık gidecek yerimiz de kalmıyor. Şimdi devlet bütün imkanlarını seferber etse dahi ülkede kanunları oluşturmak için dışardan icazet almak durumunda kalıyorsunuz. Başka ülkelere muhtaç olma durumunda olduğumuzdan haliyle politikalarımızı da onlar belirlemiş

oluyor. Şimdi dış kaynağa ihtiyaç duyuyoruz. Onlar da diyorlar ki, önce şu *kıdem tazminatını kaldırın, bireysel emeklilik sistemini getirin* ondan sonra size kaynak temin edelim. Yani bizim kendi kendine yeten, ayakları üzerine basabilen bir millet olmadığımız takdirde bizim ne turizmde ne tarımda ne de herhangi bir başka konuda gidebileceğimiz bir yer yoktur. Bunun bilincine varmalıyız diyorum.

Teşekkür ederim

AYDIN ESEN: Teşekkür ederim. Sayın Gaye Coşkun.

GAYE COŞKUN:

Alanya Gazeteciler Cemiyeti Başkanı

Herkese merhaba. Ben öncelikle turizmle demokrasinin aynı anda, aynı yerde anıldığı bir toplantı yapılmış olmasından çok memnun olduğumu söylemek istiyorum. *Turizmi seven* bir adım bence bu. Çünkü turizmi sevmek gerekiyor . Sadece cebi doldurmak, sadece oteli doldurmak gibi bakmamak lazım. Şehirde, iskelede, mısır satan adam bile turizm konusunda bir beyanatta bulunuyor ama bugüne kadar **demokrasi ve turizm** bir arada pek konuşulmadı. Ben gerçekten mutluyum. Umarım buradan ileriye gidecek bir sonuç çıkar en azından. Sizin dernek olarak bu konuda mücadele vermeniz gerektiğini düşünüyorum.

Herkes çok değerli şeyler söyledi ama en önemlisi sanırım **turizm vizyonu yok ülkenin**. Ben öyle düşünüyorum. Çok muhteşem bir ülkede yaşıyoruz. Harika bir şehirde yaşıyoruz. Hepimiz aynı şeyi söylüyoruz ama vizyon olarak biz turizme hangi değeri katıyoruz? Bu konuda çok da umutlu olmadığımı

söylemek istiyorum. Turizm tanıtımı alanında bir şeyler ifade edeceğim ama ülkedeki ekonomik sorun, ülkedeki politik sorun, ülkedeki sosyolojik sorun bence turizmin de sorunu. Yani politik söylemler turizme zarar getirdiği durumda bir sürü şeyi alt üst edebiliyor. Milli menfaatler deyip bazı zamanlarda susmamız gerekiyor.

Sosyolojik temelli davranışlardan kaynaklı sorunlarımız var bizim ama bir şekilde bu da turizmi etkiliyor. Yani turizmi sadece hazırladığımız büfe, kaldırım, cadde gibi değerlendirmek doğru değil diye düşünüyorum. Bütün sorumluluğu da otelciye yıkmanın doğru olmadığını düşünüyorum. Çünkü herkes lafı dönüp dolaştırıp konaklama tesislerindeki sıkıntıya koyuyor ama ben öyle olmadığı kanısındayım. Hepsinden önemlisi de ülkede ciddi bir ekonomik sıkıntı var, maliyet artışları var. Bilmiyorum herhalde bunu kimse inkar etmiyor. Dolayısı ile turizmi bu da etkiliyor.

Kültür Bakanlığının bir tanıtım müşavirliği var. Ben merak ediyorum bu müşavirlik yerel anlamda yapılan tanıtım mücadelesine ne kadar destek veriyor? Ben biliyorum mesela ALTİD, ALTAV ya da turizme katkı veren diğer yapılar buraya bir yabancı medya grubu getirmek için nerdeyse dilencilik yapıyor. Biz niye sektörü bu kadar aciz bir hale getiriyoruz ki? Bacasız sanayi dediğimiz önemli bir sektör var önümüzde. Sektöre yatırım yapın ki geri kazanın. Aslında bence oradan başlamak lazım. Turizm Bakanlığının güncellenmesi gerektiğini düşünüyorum. Turizm tanıtım müşavirliği dediğimiz yapının da medya ilişkilerini devlet politikası düzeyinde desteklemesi gerektiğini düşünüyorum. Türkiye

ile ilgili olumsuz bir haber olduğunda bunun profesyonelce yanıtlanması ya da bunun karşı tez çalışmalarının bu makamda yapılması gerekir.

Bir de anladığım kadarıyla ciddi bir **taşeron sorunu var**. Devlet taşeronluk sistemini kafadan çözmeye çalıştı. Özel sektöre de el atması gerekiyor.

Teşekkür ederim.

AYDIN ESEN: Teşekkürler. Bir çok şey konuşuldu. Hiç değinilmeyen bir konu var mı? Hiç değinilmediğini düşündüğünüz konuda birkaç cümle söylemek isteyenlere kısa söz vereceğim.

SEMA YÖRÜTÜR:

Hotel Kat Hizmetleri Eğitimi ve Dekorasyonu Derneği (HOTED) Alanya Eğitim Komitesi Başkanı

Eğitim konusunda öteden beri bir kargaşa var. Halk eğitim, eğitim veriyor, Alanya Ticaret Sanayi Odası da eğitim veriyor, Çıraklık Eğitim Merkezi de eğitim veriyor. Alanya’da Alaattin Keykubat Üniversitesinde turizm bölümü de var. Artık turizm eğitimin standart hale getirilmesi gerekli, bir şey yaratılacağı zaman beyin fırtınası yapılarak bir standart oluşturulmalı. Tek standart eğitim vereceksiniz, ama mutfağın ayrı, servisin ayrı, kat hizmetlerinin ayrı bir standardı olması gerekli.

Aslında Ticaret ve Sanayi Odası eğitim vermiyor, Avrupa Birliğinin uyum yasalarından maddi olarak yararlanıyor sınav açıyor. “Eğer bu sınavı bir defada geçersen, 400 lira verip işte girmek istediğini belirttiğinde sana parayı iade edeceğim” diyor kat hizmetleri personeline. Personel diyor

ki “*ne soracaksınız, ben nasıl bir sınava gireceğim?*” TSO diyor ki “*Biz değil senin başında bulunan şefler, müdürleri eğitecek. Sen de gelip bizim sınavımıza gireceksin.*”

Belirsizlik içinde olan bir konu bu. Eğitim komitesi başkanlığı yapıyorum derneğin. Eğitim veriyorum usta öğreticiyim. Onlarda da usta öğreticiler çalışıyor. Biz bunlarla bir masaya oturduk. Burada “*siz kurs vermeyin. Bizim önümüzü kesiyorsunuz*” gibi bir yaklaşım geldi. Ben dedim “*siz üniversite seçme ve yerleştirme sınavı gibi davranıyorsunuz. Ben de dersane gibi davranıyorum ücretli veriyorum.*” Turizm Bakanlığı’nın MYK’nın 1 ve 2. kademedeki anahtarı var. MYK’nın da ilginç yanı Turizm Bakanlığı da işçi ve şef düzeyinde bir anahtar çıkarabildi. Bunun üstünü isteyen olsa bunu belgelendirecek sınavı da yok. Birinci basamak alt kadro. İkinci basamak süper visior (şef) düzeyinde ama bunun asistan ve H.K müdürüne daha çıkmadı. Böyle bir kavram kargaşaları var. Ben bunun standart (tek tip) olması gerektiğini düşünüyorum.

İŞKUR’un görevini hala anlamış değilim. Bir sürü bina, her katta müdür, masa, masraf ama turizme katkısı yok. İşsizliğin yoğun olduğu yerlerde sahaya inmeliler. Eğitim vermeliler. İşsizlik eğitimi vermeliler.

Beyefendi TUREM dedi. Ben TUREM’lerin açılması taraftarıyım. TUREM’ler ciddi personel yetiştiren kurumlardı. Yeniden bizim dönüş yapmamız gereken eğitim kurumudur. İnsanları kısa sürede meslek sahibi yapmalıyız ama onun da düzgün bir takım şartları vardı. Aileden senet alınıyordu. Eylül’de açılıyordu, 23 Nisan’a kadar ders alıyorlar, 23 Nisan’dan sonra otellere staja gidiyorlar. Ekim’de staj bitimi

belgelerini alıyorlardı. Süreleri 1 öğretim yılıydı. Çocuklar hem bilgi hem pratik olarak işi bilen personeldi. Staja geldikleri oteli bir defalığına değıştirme imkanına sahiptiler. Bugün buradan TUREM mezunu çok başarılı arkadaşlarımız oldu. Ben yeniden devletin TUREM'lere el atmasını istiyorum, TUREM'ler yeniden kurulmalı. İşsizliğin yoğun olduğu bölgelerde.

Teşekkür ediyorum.

AYDIN ESEN: Arkadaşlar 1-2 kişiye daha uzun olmamak kaydıyla çok kısa söz vereceğim. Aydın bey söz istemişti. Buyurun Aydın bey

AYDIN ÖZBAŞ:

SDD üyesi.

Genelde otel işletmecileri ve çalışanlar açısından baktınız turizme, ama turizmin bir de sokak kısmı var. Yani turist sadece otelde kalmıyor dışarıya da çıkıyor.

İki yıllık *Güvenlik Yüksek Okulu* var. Aynı şekilde 1000 lira parayı bastırduğınızda sadece 1 ay kurs görerek aynı işi yapan belgeyi alabiliyorsunuz. Üç yılda bir tazeleme eğitimini aynı şekilde alıyorsunuz. Güvenlik okulunu okuması için ailenin yaptığı masrafı, çocuğuna verdiği şeyleri düşünüyorsunuz. İkisi de aynı işi yapıyor, kapıda bekliyorsunuz. Güvenlik bugün alışveriş merkezinden tutun da oturduğunuz sitenin kapısına kadar her yerde aynı. Eğitimli eğitimsiz diye alırken soruyor muyuz, üniversite mezunu mu değil mi diye. Turizm okulunun lisesi tamam. Ama 2 yıllık turizm yüksek okulunu bitirmişle 4 yıllık turizm bölümünü bitirmiş aynı garson olarak kullanıyorsunuz.

Şimdi turizm için sezon patlayacak mantığıyla köyden gelmiş (özellikle güneydoğudan), nasıl olsa bir yol buluruz, turist bayan ayarlarız, yurt dışına kaçarız muhabbetiyle gelmiş insanla, eğitilmiş personeli aynı şartlarda çalıştırıyorsunuz. Maaşları aynı, şartları aynı, lojmanda kalma şartları aynı. Haliyle bir gelişme bekleyemezsiniz. Biraz böyle bakmak lazım bana göre.

Dükkan kiralari; Alanya için düşünün, turizm patlayacak diye dünyanın kirasini istiyorsunuz. Adam imitasyon ürünleri satarak nasıl kurtaracak kirayı. Çakma imitasyon eşofman altının yanına 100 Euro yazıyor. Turiste 100 Euro Türk'e 100 lira ama aynı eşofmanı LCW'da 25 liraya alıyorsun. Bakın sabah sekiz buçuk'da LCW önünde özellikle Rus turistler en az 30 – 40 kişi dükkan açılın diye bekliyor. Esnaf olarak merkeze öyle alışveriş merkezini üstelik fabrika satış mağazasını koydurup da ekmeğinin kesilmesini sağlamak hangi saçmalaktır. Kent yönetimi açısından ve Ticaret Odasının bakış açısından da anlamsızca geliyor. Kendi ekmeğini elinle kestiriyorsun gibi bir mantık oluşuyor. Bu sefer ne oluyor? Sattığınız imitasyon ürünlerini bu sefer Türk malı ipek dokuma, Türk malı pamuk dokuma diye satmaya çalışıyor turiste. Bu kadar yüksek kirayı ödeyemezsem akşam dükkanı boşaltırım kaçır giderim mantığıyla yaklaşıyor. Haliyle kazanamıyor. Bir de dükkanı boşaltıyor. Mal sahibi mağdur ama gelecek sene kirayı yine arttırarak veriyor. Alıp almaması önemli değil. Bu sefer dışarı çıkan turiste 15 kuruş alışı varsa suyun, 1,5 lira 3,5 lira 5,5 lira ne tutturabilirse onu satıyor. Şimdi bunun turizme verdiği ayrı bir zarar var.

1996'da NATO şemsiyesi altında Bosna Hersek hava

koruma kalkanı olarak İtalya Brescia Şehrine gittik. Orada şunu gördüm. Aynı dükkandan 150 m. yakınına aynı işkolunda başka bir mağaza açılmıyordu. Buradaki gibi yolda nereden taksi bulabilirim diye soran turistle karşılaştığında arkadaşını arayıp üç kuruş da ben kazanayım mantığı yoktu. Burada onu çok sık görüyoruz. Onun turizme vermiş olduğu büyük bir zarar var.

Turisti sadece yolunacak kaz olarak görüyoruz. Böyle bir mantığımız var bizim. Böyle baktığımızda gelen turisti bir kere tokatlayalım, ondan sonra ne olursa olsun dediğimiz zaman elimizde patlamasından daha doğal bir şey yoktur. Uçak krizinde buradaki Ruslar milliyetçilik yaptı evlerini satmaya kalktılar adamların 150 bin Euroya aldıkları evlerin 50 bin Euro etmediğini öğrendiler. O zarar vermedi mi Türkiye'ye yani. Artık internet diye birşey var. Elimizde telefonla anında her şeyi öğrenebiliyoruz. Onlar da çok daha rahat öğreniyorlar. Otelinizdeki garsonla da konuşuyorlar, servis yapan elemanla da, otobüste şoförle de konuşuyorlar.

Alkol fiyatlarının çok büyük olumsuz etkisi olduğunu düşünüyorum. Çünkü bu kaçak alkolü arttırdı. Otel işletmecileri için de problem. Şu sahildeki eğlence merkezlerinde kullanılan alkollerin de hepsi kaçak.

Burhan bey daha iyi bilir. Birkaç sene önce Nisan, Mayıs aylarında gelen turist sayısı, yıllık geliri çok çok iyiydi. Otelleri rahatlatıyordu vergi açısından. 4- 5 Alman üniversite öğrencisi tatile geldikleri zaman o dönemde alkol zehirlenmesinden öldüler. Arkasından 3-5 sene o dönemde hiç turist gelmedi. En azından eğlence merkezlerinde veya otellerdeki alkol fiyatında devletin bir ayarlama yapması lazım. Bunun çok büyük faydası olacağını düşünüyorum.

Bir de şeyi anlayamadım; turizm bakanının turizmin içinden gelmesi olumlu bir şey dediniz ama 50 olan fuar sayısı 20'lere düşürdü dediniz. Şimdi bu ikisi bana tezat geldi.

ELVAN GÜNEŞ: Size hemen cevap vereyim; 150'nin üzerinde çok efektif olmayan fuarlar var ama bölgelerin gerçekliğinin bir analizi yapılması lazım. Mesela İskandinav pazarı Alanya için çok önemli. Nüfus yoğunluğu az olabilir ama ülkede alım gücü yüksek. Dolayısıyla bir şehir gelirinin yüzde 30'unu turizmden elde ediyorsa bu bölgelerin analizlerini yaparak uygun pazarlara yönelmesini sağlamak lazım. Alanya için İskandinav pazarı önemli bir pazar, Baltık pazarı önemli bir pazar. Özellikle şehri hareketlendiren yüksek bütçeli profildeki misafirlere yönelmek gerekir. Bizim buralarda olmamız gerekiyor dedim. Doğru seçimlerle Türkiye olarak orada olmalıyız. Çünkü turizmi bilen bir turizm bakanı ile otelcilik ve konaklama sektörü başarılı olacaktır. Hepimiz umuyoruz ki bakanımızın zaman içinde hayata geçireceği plan ve projelerde çok güzel şeyler olacak. Biz bekliyoruz.

MEHMET NEDANLI: Bakanımızın bir toplantısında bulundum. Konulara vakıf olmuş profesyonel bir şirket yöneticisi gibi davranıyor. Bürokrasinin dışında hareket ediyor. Direkt adrese gidiyor, kimseyi gereksiz yere konuşturmuyor. Arkadaşlar halledecekler zamanımız yok diyor. Ben özellikle Belek otelcileriyle görüşmesine şahidim *“Size zamanında lojman diye tahsis ettiğimiz arazilere binaları diktiniz, personel odalarını normal odalara çevirip turistlere*

sattınız. Bunlara bundan sonra müsaade edilmeyecek. Evet size lojman tesisi yapacağız ama bundan sonra yaptırımları da devreye sokacağız. Lojman diye verdiğim yerde turist yatırdığınızı görürsem o araziye komple elinizden alacağım bu sefer” dedi. Adamda bir şeyler var biraz müsaade etmek lazım. 17 yıl dayandık. Bir sene daha dayanmamız lazım. Bekleyelim diyorum.

AYDIN ÖZBAŞ: Yerli kış turizmi için Kemer tarafında kışın açık birkaç otel var. Türkiye’de özellikle emekli olmuş 50 yaşın üzerindeki insanların genelde yazın tatile çıkma olasılığı pek olmuyor. Ya çocuklarımız geliyorlar, ya çalışıyorlar bir şey oluyor tatil yapamıyorlar. Kışın 3 günlüğüne 5 günlüğüne kaçtığınızda hem onlara hesaplı oluyor hem de oteller daha güzel çalışıyor. Otellerin doluluk oranını iyi, gördüm ben gittiğimde oralarda. Yazın herkes tatil psikolojisinde olduğu için kışın 3 gün bir yere gitmek kafayı daha rahat dinlendiriyor. Hani Alanya’da bu yapılabilir mi? Bence düşünülebilir.

Alanya’nın genelinde **spor etkinliklerine bir ilgisizlik var.** Alanya’da nerdeyse haftada 2 ya da 3 spor organizasyonu var. Ama kenardan izleyip de bisikletçiyi ya da koşucuyu alkışlayan 3 tane Alanyalı yoktur. Böyle bir mantık var. Yabancılar varsa onlar merakla bekliyor, izliyor. Bizdeki bu ilgisizlik maalesef turizm sektörüne yansıyor. Yani gelen sporcu 2 gün kalacaksa sadece işini yapıyor, koşusunu bitiriyor veya bisikletini alıp çekip gidiyor. Turizme katkı yapabilecek bir durum meydana gelemiyor. Çünkü yapabilecek bir etkinlik veya zamanını değerlendirecek bir fırsat bulamıyor.

Son olarak Antalya-Alanya arasındaki yollarda 70 km’lik hız sınırlaması bayağı büyük bir problem. Alanya-Antalya arası yolculuğu 3 saat gibi bir süreye çıkarıyor. Bundan otelcilerde rahatsız, taşımacılar aynı şekilde rahatsız gördüğüm kadarıyla. Halk olarak bizde rahatsızız. Antalya’ya gezme amaçlı gideceğimde düşünüyorum gidiş 3 saat, dönüş 3 saat toplam 6 saat. Bana kalıyor 4 saat en fazla. Bunun düzeltilmesi için büyük oranda turizmcilere iş düşecektir . Çok teşekkür ederim.

AYDIN ESEN: Arkadaşlar konu çok çetrefilli, karışık, iç içe geçmiş durumda. Aşağı yukarı ben 45–50 kadar başlık saptadım. Ama bunların hiç biri diğerinden bağımsız değil. Yani işi arkadaşlarımızın lojmanlarından veya servislerinden devleti yönetenlerin demeçlerine varıncaya kadar inanılmaz geniş bir yelpaze içerisinde bir grift olayı var. Olumsuz yönleri çok var. Çözülemez şeyler var, çözülebilecek şeyler var. Diyelim ki, her şey çok kötü. Bu sektörde çalışanlar olarak hiçbir şey yapmayacak mıyız? Konular bir perspektif içinde birlikte gözetilerek ancak katman katman ele alınırsa çözümlenebilir. Yoksa bir katmandaki konuyu konuşurken başka katmanı gerekçe olarak gösterdiğimiz zaman bunu çözmek mümkün değil. Bir yerde kendi sorumluluklarınızdan, kendi yapmamız gerekenlerden başlamamız gerek. Burada herkes buna katılmayacaktır muhtemelen ama ilkeli davranan belli bir grup başladığı zaman etrafını toplar ve bu geniş etkili bir platform haline gelebilir.

54 sektörü ilgilendiren bir sektörünün içindeki meslek gruplarının bir kısmı burada. Görüyorum ki, burada

olmayanların da söyleyebilecekleri pek çok konu var. Ancak tüm ilgili meslek temsilcilerinin, resmi ve özel kuruluşların katılacağı bir platform oluşturarak periyodik toplantılarda tüm sorunların ele alınıp müşterek kararlarla çözüm sağlanabilecektir.

Alanya’da yapacağımız şeyler var. Alanya’da kimlik sorunundan bahsedildi, ulaşım sorunundan bahsedildi, piyasanın, esnafın tutumundan bahsedildi. Bunların hepsi bir perspektif içerisinde, bir plan içerisinde ele alınıp çözümlenmesi mümkün. Sayın Müftüoğlu bahsettiği yapılacak bir planla 3-5 sene içerisinde meyvalarını almak mümkün. Siz bunları 10 sene 20 sene önce de konuşuyor idiniz. Hepsi doğru ama bunlar bir kişinin ya da bir örgütün yapabileceği şeyleri aşan sorunlar. Konunun bütün taraflarının bir araya gelmesi şart. O bir heyecan bir sinerji yaratacak. Tüm hizmetlerin standartlaştırılması gerek, işçilerin kalacağı yerden, gece çöplerin atılıp atılmamasına varıncaya kadar. Alanya’ya ulaşım gerçekten sorun. Ben bugün buraya gelirken gerçekten zorluk çektim. Geçen geldiğimizde de zorluk çekmiştik. Gazipaşa havaalanının saatleri öyle garip ki oradan gelemiyoruz, Antalya’dan geliyoruz.

Otellerin sorunları var, patronlardan kaynaklı sorunlar var, paralı olup sektöre girip işi bilmeyen patronluk taslayan kişiler de var. Gerçekten profesyonel patronlar da var. Profesyonel patronların sorunu işçi, çalışan işçinin yeteneği, sürekli işçi çalıştıramamak gibi sorunlar var. Yönetici sorunları var. Torpille yönetici olmak. Ben yeğenimi çok seviyorum, benim otelime yönetici yaptım derim. O da dayısına güvenerek Ali kıran baş kesen olur. Personelin kendine özgü kişisel

sorunları var, kültürel sorunları var, sosyal sorunları var, eğitim sorunları var bunların hepsinin kendi içinde tek tek ele alınıp çözülmesi lazım. Burada “*biz neyi çözebiliriz, neyi çözemeyiz, hangi konular merkezi hükümet kararlarıyla çözümlenebilir*” öncelikle bunları ele almakta fayda var.

İşçinin kalacak yer sorunu mikro olarak otelcilerin çözebileceği bir konu. Burada tabi ki patrona bilançoya bakıyor. Otelin bilançosu kârlı mı değil mi. Mümkün olduğu kadar kâr etmek için giderleri asgaride tutmak istiyor ama personelin mutluluğu bilançoya mutlaka o sezonda yansıyacaktır, öbür sezonda yansıyacaktır. Örneğin, bir lokantaya gittiğim zaman garsonun benim önüme tabak koyarken sağımdan veya solumdan koymasından bile lokanta hakkında bir kanaatim oluşuyor. Tabağı sert koymasıyla yumuşak koyması arasında, hitap ederken abi demesiyle, beyefendi demesi arasında, yüzünün gülüp gülmemesi benim o yere bir daha gidip gitmememde etkili oluyor.

Benim gönlümden geçen bunun bir ilk toplantı olması ve daha geniş bir katılımımla tekrar edilmesi. Mesela tarım esnafı yok, minibüs esnafı yok, bakkal esnafı yok. Olması gereken diğer örgütlerin de burada olacağı ve hep beraber “*nasıl bir Alanya istiyoruz, nasıl bir yaşam istiyoruz, nasıl bir gelecek istiyoruz*” konularını ele alacağımız toplantıları yapalım.

Alanya’ya yeni bir yüz kazandıralım. Çok güzel, doğru bir mimari olması şart. Yüzümüzü güzelleştirelim ama ciğerimiz çürükse, dalağımız, böbreğimiz bozuksa, ayağımızda bir sıkıntı varsa koşamayız yürüyemeyiz.

Biz Alanyalılar olarak farklı kurumları bir araya getirip tartışabileceğimiz bir **turizm platformu kurma imkanı olur**

mu, buna bakalım.

165 bin yataktan, 50 bin yataklık bir bölümü böyle bir anlayışa gelse ve bunlar yavaş yavaş öne çıkmaya ve daha farklı bir görünüm vermeye başlayacak. Öbürleri de mutlaka katılacaktır. Çünkü bizim insanımız merkezi bir gücün peşinden gitmeye eğilimlidir. Onlar da katılacaktır. Amaç Alanya'yı marka haline getirmek.

Daha burada konuşulmayan başka sorunlar da var. Ben katılım ve katkılarınız için hepinize çok teşekkür ediyorum, başarılar ve bol kazançlı günler diliyorum.

Sosyal Demokrasi Derneği (SDD) olarak 4 Mayıs 2019 tarihinde Alanya'da **"Turizm Sektöründe Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri"** başlıklı bir çalıştay düzenledik.

Geniş bir katılımıla gerçekleştirdiğimiz ve katılımcıların büyük bir yetkinlikle ortaya koyduğu sorunlar ve çözüm önerileri sonraki sayfalarda sunulmaktadır. Beklemek, talep etmeden, sorunları ve çözümünü bir proje haline getirip talebe dönüştürmeden kendiliğinden çözülmesini beklemek bugüne kadar elde edilen sorunlar yumağını büyötmekten başka bir sonuç vermeyecektir. O zaman iş başa düşüyor.

Her örgüt ve her sektör, amaç birliğı içinde belirlenecek hedeflere ulaşmak için yapacakları iç değerlendirmelerle, kendilerine yontmadan, açık yüreklilikle tespit edecekleri sorunları kiminle ve nasıl çözebileceklerini düşünmelidir. Bu süreçte ortak sorunlar tüm tarafların katılımı ile rekabet ve husumet duyguları bir tarafa bırakılarak ortak faydayı arttıracak bir anlayışla ele alınmalı ve birlikte mutabık kalınan ilkeler, iş, eylem, davranış ve görevler yazılı olarak tespit edilmelidir.

Bütün sorunların bir anda çözülemeyeceğı açıktır. Ancak, belli bir anlayış ve davranış birliğı içinde atılacak adımların hedef ve amacın gerçekleştirilmesini hızlandıracağı açıktır. "Böyle gelmiş, böyle gitsin" anlayışının işe bu günkü dağınlıklığı daha da arttıracacağı ve geleceğı daha da karartacağını söylemek kehanet olmayacaktır.

Sosyal Demokrasi Derneği

Sosyal Demokrasi Derneği

Kavaklıdere Mahallesi, Havuzlu Sokak, No:4/7 Çankaya - ANKARA

Tel: (312) 419 52 85 - 95 Faks: (312) 419 32 93

Web: www.sdd.org.tr E-posta: sdd@sdd.org.tr